

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszáma: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-lyegekben is.

A bpesti Tompa-utcai orth. izr. tem-plemegyesület az ünnepekre egy baal műszaf állásra pályázatot hirdet. Pályáz-hatnak olyan kellemes hangú kizárólag nos egyének, akik az orth. szabályzato-knak minden tekintetben megfelelnek és kellő referenciával rendelkeznek. Aján-latok, Láng Ignác elnökhöz, VIII., Tömő u. 44. intézendők.

Viktória Sajt ÖLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.
Telefon: 145-104.

A karcuság tílka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

fűzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140-264.

Apró hirdetések

SZLICHESZ-cédulák szép kivitelben ol-csó árban: Schwarcz-nyomda, Kun-szentmiklós. (Kívánatra mintát küld.)
NEGYVENES intelligens pékiparos be-nősülhet vidéki jólmenő pékségbe. Je-lige: „Árva”.

KANTOR-METSZŐI állásomat kisebb orth. hitközségben, elcserelném, vagy átadnám. Jelige: „Bál-tfűlő”.

SIRKÖVEK legjobb kivitelben jutányo-san: Friedländer Józsefnél, Debreceen, Erzsébet-u. 46.

PÉKINASNAK menne 4 középiskolát végzett 19 éves volt böcher. Jelige: „Vallásos háza”.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

BÉSZ JÁKOB-tanfőnök elhelyezkedést találhatna Nyíregyházán. Érdeklődők írjanak Schreiber Sámuelhez, Nyír-egyháza, Károlyi-tér 8.

SVÁBBOGÁR elleni írtószert kiváló mi-nőségben olcsón szállít: Blau Dávid, Fehérgyarmat.

ÜDÜLÉS Zugligetben, modern elsőran-gú helyen, penziószerű orth. ellátás. Ünnepekre előjegyzés. Schiffer, I., Árnas-út 10. (Telefon: 164-838.)

SALGÓ-karamella vezet

belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg! Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja 2 fillér. Mindenütt kapható.

SALGÓ

Katzer Árpád szücsmester

bunda-, róka- és szőrmeáruil elismerten jutányosak

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 25. TELEFON 112-034

Institut Dr. M. Ascher, Bex-Les-Bains

(Fr. Schweiz). Gegründet 1905. Separate Abteilung für Knaben und Mädchen. Idealer Luftkurort. Englisch, französisch, deutsch etc. STRENG RELIGIÖSE ORTH. ERZIEHUNG. Handels-wissenschaftliche, ew. landwirtschaftliche Ausbildung. Eigene Farm. Bescheidener Pensionspreis. Verlangen Sie Prospekt.

Elegáns modern parókák tartós

ALTSCHÜLER

készítmények

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Királyutca sarok)

Telefon: 131-079

Kizárólag elsőrendű minőség s kivitel

PARÓKÁT

legszébb kivitelben készült hullámosított hajból; javítást, ondulálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász.

Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

PERFEKT-német szigorúan vallásos leány délelőtre és külön délutánra ajánlkozik 1-2 gyermek mellé. Cím: Kollmann Márkné, Bp. Visegrád-u. 10.

Jeligés hirdetések feladóinak címét díszkrécióban tartjuk.

NÉMET-magyar intelligens vallásos gyermeknővér, 2 és 3 éves gyermekek mellé felvétetik. Krémer, IX., Mester-utca 22.

MÁTRAFÜREDEN az elismert első orth. kóser Klein-penzióban utószazonban P 5.50-tól kellemesen üdülhet. Megfelelő számú jelentkezés esetén Rajshasónókor nyitva.

TENORISTA, baal-műszaf állást keres. Cím: Schiffmann Zoltán, Debreceen, Vendég-utca 7.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfeül soronkint 1 P) Berger Rózsika Ujpest, Adler Mór Soltvadkert jegyesek.

Markovits Natália Szombathelyen szeptember 7-én házasságot kötött Baumann Lajossal Salgótarjánból.

Katina Ilonkát a nyirbogatái főrabbi hugát eljegyezte Willinger Henrik Petneháza.

Stern Erzsike és Klein Lajos Kisvár-dán f. hó 11-én házasságot kötöttek.

Impozáns barmiczvó-ünnepély színhelye volt mult szombaton a bpesti orth. hitközség díszterme. Friedmann József és neje a népszerű Karmel-penzió tulajdonosi ünnepelték Ervin fiuk bar-miczvóját a szintült megélt díszteremben. Az ifju csaknem egyórás charifisz- és magidisz dró-ja magával ragadta a hallgatóságot. Este a Karmel-penzióban folytatódott az ünnepség, pom-pás m'ave malko keretében. Ez alkalommal Steif Jonathan rabbi, óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök, Klein Márkus szaschevra-elnök, Schreiber Sámuel hitk. alelnök, dr. Deutsch Adolf igazgató felszólalásai és Preis Mózes főkantó énekaszámai emelték az ünnepség fényét. Az ünnepélyen ott láttuk többek között Kahan-Frankl Samu írodai slnokot, dr. Reiner Imre jogtanácsost, Schlesinger Adolf hitk. előjárót és a fővárosi orth.-zsidó köz-élet számos más kiváló reprezentánsát.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék-szeráruk legmegfizhetőbb vétel és el-adási forrása GESTETTNER IMRE, Ujpest, Hajnal-u. 11. Budapesti tele-phon 495-119. Ékszerkészítő.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: Streicher Béla, Teréz körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 50.791
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A פדיון נפשו hármas kisugárzása

Irta: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orth. hitközség elnöke

Vallási öntudatunkban mélyen begyö-keresztet erkölcsi eszmének, a lélekmeg-váltás (pidjon nefes) előírásának jegyében indítottak mozgalmat a magyar ortho-doxia vallási vezetői. Mélyen meg-razó és fölemelő, lángoló szavakkal szól-nak hozzánk nehéz időkben, borus körül-mények között, vészes események köze-lette. És szavaikból felénk hangzik a régi buzdítás, amely évszázadok óta a zsidó lélek egyik megerősítője, acélfür-dője, fölemelője, irányítója lett legszen-tebb, legfenköltebb ünnepeink alkalmá-ból, amikor „reszkette örüllünk”, örven-dünk az I'teni közelségnek, lelkünk áhi-tata szárnyalásának, a Tóra pedig hirdeti „Hozzon áldozatot” (azaz a bűn anyagi vonalon és viszonyban sújtja majd a bű-nőst, mert csak ezt érzi meg igazán). De erre azután megszólal I'ten: „Tér-jen meg és bűnbocsánatot nyer”.

„Megtérés, Ima és Jótékonyság elhárit-ják a lesújtó mennybéli végzetet”.

I. Lélekmegváltásról szól rabbiakarunk felhívása és amikor ezt a szót halljuk, eszünkbe jut a zsolttáros könyörgése:

אך אלקים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה

„Csak I'ten válthatja meg az én lelke-met, csak ő ragadhat ki örökké a sülye-dés mélységeiből”. (Thillim 49.) A lélek megváltása csak azáltal lehetséges, ha a mélységekből, amelyekbe jutottunk, úgy erkölcsileg, belső életünket tekintve, mint anyagilag, külső helyzetünket ille-tőleg, fölemelkedünk és keressük az utat I'ten felé. Ő hirdette Jirmijohü pró-féta útján:

שוכו בני שוכבים ארפה חזרו
Térjete vissza elpártolt gyermekek, én nem tartom a haragot... Mindig meg kell szívelnünk azt a tanítást, amely bölcsseinknek egy mélyértelmű és sok problémát magába foglaló kijelentésé-ben található. Midras-bölcsseink fölvetik a kérdést:

שאלו לחכמה חוטא מה עונשו אמרה
הטאים תרדוף רעהו שאלו לנבואה וכו'
שאלו לתורה וכו' והקביה אמר יעשה תשובה

Mi legyen a bűnösnek a sorsa? És pél-dázatuk felvonultatja a bölcsesség, a pró-fétaság, a Tóra képviselőit. Az első hir-deti: „A bűnösöket üldözi a bűn” (a lelki-ismeret mardosása kíséri a bűnt, mint az árnyék a fényt), a próféta fenye-getően hirdeti: „A bűnös személy el fog pusztulni” (azaz előbb-utóbb a bűn ha-talma véget ér, a bűnösnek ereje szerte-foszlik, fondorlatai szét hullanak mint kártyavár, megsemmisülnek mint szap-anbuborék), a Tóra pedig hirdeti „Hozzon áldozatot” (azaz a bűn anyagi vonalon és viszonyban sújtja majd a bű-nőst, mert csak ezt érzi meg igazán). De erre azután megszólal I'ten: „Tér-jen meg és bűnbocsánatot nyer”.

Ime, a lélekmegváltás első előfeltétele, a megtérés, a tsüvö.

II. De amikor erre gondolunk, ne felejtjük el a 49. zsolttárnak ama meg-állapítását: ויקר פדיון נפשו „megnehezül a léleknak megváltása”. Nehéz és komoly dolog ez, amelyen ál-landóan dolgozni kell az embernek, ön-nevelés és lelki gyakorlat útján. Nem le-hetséges ez a megújulás vallásgyakor-lat nélkül, amelynek egyik legszebb és legmélyebb megnyilatkozása az ima, a t'filó; amely összeköti az emberi lét földi talaját az eszmék, az örökkévalóság egével. Bölcsseink ismert tanítása sze-rint vannak bizonyos dolgok, amelyeket az ember már ezen a földön is élvez, de ez a földi öröm csak gyümölcs, mert az ezt termő töke megmarad a jövődö-re אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא

és ezen dolgok között helyet foglal ijün tfiló az imában való elmélyedés. Csak ez ad nekünk erőt megállani az élet csalódásai közepette. A mi közösségünk,

különösen a mai időben hangoztathatja a 109. zsolttárral:

תחת אהבתי ישמנוני ואני תפלה
„Az én szeretetem, az én hűségem he-lyett gyűlölnék engem, de én — imád-kozom (önmagamért is, gyűlölöimért is)”. Ez nekünk szent és terhes örökség, hiszen láthatjuk, hogy a középkor üldö-zéseit közepette kerekedett szlachajsz-imáink és pijútjeink a reánk zuduló csapásokat I'teni feddésnek, neveltetési eszköznek tekintik és azt a kötelezett-séget merítik belőle, hogy sohasem szabad a végzet elhárításának eszközei-ről megfeledkezni: a megtérésről, az imáról és a jótékonyságról.

III. „Lelke váltását adja meg, ahogy ezt rája kivetik”.

ותן פדיון נפשו ככל אשר יושת עליו (שמות כ"א)

Erről is szól vezetőink felhívása, amely hivatkozik Doniél (4. fej.) tanítására:

וחטיך בצדקה פרוק ועויתך במהן ענין
„Vétkedtet jótékonysággal váltsd meg és eltevelyedéseidet szegények tá-mogatásával.” A megtérésnek, az imá-nak nyomában nyilatkozzék meg a tett-erős cselekedet, a c'z'dok. Bölcsseink (Bróchajsz 62) arról elmélkednek, hogy mi háritotta el Dóvid Hamelech idejé-ben egy vétkezés alkalmával a pusztulás szellemét a szentvárostól. Az egyik mes-ter szerint a pusztító szellem megteste-sítője az I'tenért küzdő Jákaajnak szel-lemét látta, másik szerint az önfeláldozó Jiczchok pora tünt fel előtte, egy harma-dik vélemény értelmében

כסף כפורים ראה שנאמר ולקחת את כסף הכפורים (שמות ל')

a jótékonyságot anyagi áldozatokkal gyakorló népet látta. Vajha rólink is el-lehetne mondani, hogy I'ten tekintettel legyen arra, hogy áldozatkészségünkkel is az erkölcs szolgálatába akarunk ál-Bovo Bászro traktátusának 9. és 10.

lapján csodálatos mélységű tanítások foglaltak, szent ügyben való áldozatkészségről, amely Ráv Aszi szerint olyan fontos, mint az összes törvények,

שקולה צדקה כנגד כל המצות

előidézi az emberek közötti békét és a közösséget úgy óvja, mint az oltalmazó páncél.

A lélekmegváltás e három kisugárzása: תשובה תפלה צדקה

megtérés, ima és jótékonyragyogja be a most oly borús láthatárunkat! Meggyőződésünk, hogy megvalósul az egész emberiségre nézve a prófétaige, (Jeremias 32): וה' מעשה הצדקה שלום

ועבודת הצדקה השקט ובטח

תרצ"ט = (5.)699...

A Mindenható segítségével megkezdjük az 5699. évet. Ugy sorakoznak fel a 699 héber számbetűi, hogy bármiképpen helyezzük el őket, bármilyen sorrendben állítjuk fel, bármilyen kombinációban sorakoztatjuk, nincs megfelelő értelmük a szent nyelvben. Ilyen betűkből álló gyök (sajres) nem található. Jekép ez! Viszszatükörözöttje annak, hogy a jövő ködös és bizonytalan és hogy nagy talányok elé állít bennünket. Nem ismerjük a dolgoknak gyökerét, nem sejtjük, hogy az események fája hogyan fejlődik és milyen gyümölcsöket érlel. A napok görgetik a súlyos meglepetések köveit. Az események másodperces óramutatója néha oly területet fut át, mint régente évtizedek alatt. Ki tudhatja, mit hoz a holnap? Ez szeretnők megtudni. Ennek a titoknak a fátyolát szeretnők föllebbenteni.

De akkor a bizonytalanság tudata arra az igére irányítja figyelmünket, melyet ünnepelőtti szombaton olvasunk a Tórában: „Hanisétórajz la-Hasém Elajkénú” — a rejtett jövő, l'ten kezében van, kár tépelődni, kár bánkódni, kár

„A jótévis műve békét hoz és a jótévis iránti buzgolkodás megnyugvást és biztontságot.” Mi ezért imádkozunk nagy ünnepeinken az egész emberiségért. De nekünk elől kell járnunk abban is, hogy lelkünket megnyissuk a lélek megváltása eme hármassugarának, hogy gyógyítsa sebeinket és elérhessük ami után oly igaz meghatottsággal és mély áhitattal könyörgünk a szent napokon, hogy osztályrésztünkkel legyen

כתיבה וחתימה טובה לאלתר לחיים טובים ולשלום

az igaz, erkölcsös, értékes, vallásos, békés élet könyvébe való beiratás és bepecsételés.

kétségbe esni, ellenkezőleg, a Gondviselésbe vetett erős hitünk arra indítson, hogy bizalommal és könyörgéssel forduljunk feléje. A könyörgés az új esztendő köré kristályosodjék, kívánságainkat és reményeinket tolmácsoló szavak számbeli értéke célozzon az újesztendőt jelző 699. számra.

*

Az egész emberiség szenved, mintha az átok súlya ránehezédne. Csupa könny, vér, szenvedés, vész a láthatáron. A szenvedők között ott van elsősorban és legnagyobb mértékben lesújtva a mi közösségünk, a zsidóság. Önmagunkért és az egész emberiségért fohászokunk tehát, hogy az új esztendő „áldással telt” legyen, amire meg is van a reményünk, mert az ennek megfelelő két héber szó מלא ברכה („áldással telt”) számbelileg 699-et jelent. (Klein Emanuel, Bpest.)

Ha szemlét tartunk az elmúlt esztendő történetén láthatjuk, hogy mind anyagi, mind erkölcsi szempontból, az állandó értékek szemszögéből, gyászos, siralmas. Valahányszor imádkozzuk tehát ebben az évben a 30. zsolzart és elérünk ehhez a

אתרוגים מובחרים
לולבים שלמים הדסים
כולם משורשים לסוחרים
ונם לאחרים כמחיר נמוך.
Niszel-vendéglő, Révay-utca 14.

könyörgéshez „megváltoztatod gyászomat” (הפכת מספדי = 699) gondoljunk arra, hogy ez célzás a két szó számbeli értéke utján az új esztendőre. (Webermann Emanuel Tarcal, Bodek Lázár Kenderes.)

Minden szombat kimenetelekor, egy áldásos új hét várakozásában, a megváltó Eljöhü próféta minél gyorsabb eljövételének reményével telten ismétljük Majse Rabénü óhaját: „Az Örökkévaló gyarapítson benneteket és áldjon titeket.” Ebben az évben ezek a szavak a mi reményünknek kifejezései legyenek, mert ezeknek a szavaknak „és áldjon titeket” (ויברך אתכם = 699) betűszámbeli értéke az új esztendőre utal. (Roth Sándor Bpest, Horovitz Ernő Szegi.)

A viszontagságos 5698. év után szerencsére (mazol), áldásra (bróhó) és a kenyérküzdelemben megélhetésre (parnoszó) van szükségünk. A bekövetkező újesztendő reménnyel tölthet el bennünket ezen kívánságainkkal kapcsolatban, hiszen a מול ברכה פרנסה szavak együttes számértéke pontosan az új év számát, 699-et adja. (Goldstein Kálmán, Debrecen.)

Talmudbölcseink egyik kijelentése szerint: „ha nincs béke, semmi sincs”. Ezért a mostani nehéz napokban, amikor háborus fellegek veszélye leselkedik az európai horizonton, különös áhitattal kell fohászoknunk szent ünnepeinken, hogy a Teremtő hártsa el ezt a veszélyt Európa népeiről és áldjon meg bennünket békével. Bizunk a Mindenhatóban, hogy így lesz, annál is inkább, minthogy a „béke lesz a földön” szavak héber számértéke az új év számának felel meg. שלום יהיה בארץ = 699. (Bernáth Zsigmond, Bpest.)

Ilyen érzésekkel eltelve reméljük, hogy megvalósul az újesztendőben a Tórának ugyancsak 699-et magában foglaló áldása: „nem szenvedsz hiányt” לא תחסר = 699. (Steinmetz Ábrahám, Bpest, Fábian Ferenc Debrecen) és be leszünk iktatva az életnek, a szerencsének, a megélhetésnek és a békének sorskönyvébe!

Dr. Deutsch Adolf: EVIAN

Az eviani konferencia célját, lefolyását és várható eredményeit a napi és a felekezeti sajtó olyan részletességgel és alaposan megtárgyalta, hogy erről a témakörrel ma már bajosan lehet újat mondani. A résztvevőknek a konferencia felejthetetlen nagy élménye marad, de hogy Evian határkövet, fordulópontot jelent-e a zsidóság történetében, azt még most nem igen lehet eldönteni. Vannak, akik Eviant úgy könyvelik el, mint a világ lelkiismeretének ébredését és messze hallatszó megszólalását és viszont vannak, akik inkább afelé hajlanak, hogy az egész csak egy előkelő, de nem sokat jelentő gesztus volt az emberies érzésből fakadó lelkiismeretfurdalás megnyugtására és elaltatására. A világzsidóság szempontjából Evian egyelőre még csak egy nagy kérdőjel, de a magyar zsidóság szemszögéből nézve a dolgokat, talán már most is meg lehet állapítani, hogy a konferencia „melléktermékei” termékenyítőleg hathatnak a közeljövő munkálataira.

Mint ismeretes, a magyar zsidóság megfigyelőket küldött ki az eviani konferenciára. Az orthodoxiát csekélységem, a kongresszusi zsidóságot pedig Eppler Sándor, a pesti izr. hitközség főtájkára képviselte. Szerepünk, — melyet kölcsönös támogatással igyekeztünk betölteni — nem szorítkozott a pusztá, passzív megfigyelésre, hanem

azon voltunk, hogy az Evianban megjelent zsidó világszervezetekhez és azok vezetőihez kapcsolatokat keressünk.

A hazai zsidóság vezető tényezői ugyanis úgy érezték, hogy a magyar zsidóságnak mai helyzetében mulhatatlanul szüksége van ezekre a kapcsolatokra, mert egyedül, magára utalva és hagyatva képtelen a rázúduló problémák özönével sikeresen megbirkózni. Megbízatusunk értelmében tehát arra törekedtünk, hogy a Joint-nak anyagi eszközeit, a Hicem kivándorlási szervezeteit és az Ort-nak az átképzés terén szerzett gazdag tapasztalatait segítségül hívjuk a magyar zsidóság megindítandó, nagy körültekintést igénylő felelősségteljes munkájához. Programunk sokkal simább és egyszerűbb volt elméletben, mint gyakorlatban. A világszervezetek vezetői ugyanis elein-

te igen tartózkodó és hüvös magatartást tanúsítottak ügyünkkel szemben. Ennek a rezerváltságnak két — különálló — oka volt. Egyrészt az osztrák és német zsidóság összehasonlíthatatlanul súlyosabb helyzete annyira lefoglalta a vezetők idejét és idegeit, hogy nem igen tudtak velünk foglalkozni. Másrészt — mi tagadás benne — az eddig minden zsidó világmozgalomtól magát távöltartó magyar zsidóságnak nem volt valami különösen jó „Beschreibung”-ja a külföldi szervezeteknél. Lassanként azonban megtört a jég és megnyitak előttünk is a zsidó szívek. A Joint európai vezetője, a bölcsiteltű és nagylátókörü Dr. Kahn (Párizs) és az amerikai Joint alelnöke, az energikus Dr. Jona Weiss megértéssel fogadták előterjesztéseinket és kilátásba helyezték szervezetük hathatós támogatását. Eredményesnek mutatkozott az Ica nagybefolyású igazgatójával Qungre-val (Párizs) folytatott tárgyalásunk is, aki a Hicem nagytapasztalatú vezetőjével Dr. Bernsteimmel egyetemben megígérte, hogy aktíven bekapcsolódnak az állástalan-ná váló magyar zsidók esetleges kivándorlási akciójába. Az Ort vezetőjével, Prof. Bramsonnal (Párizs) és Prof. Bendish-sel (London) a volt palesztinai állami főügyész stb. való megbeszéléseink is a magyar zsidóság megoldásra váró problémái körül mozogtak. Mac-Donald a genfi menekültügyi hivatal volt és Sir Malcolm jelenlegi vezetője előtt a szerencsétlen rajkai menekültek ügyét tettük szóvá. Hogy ezek a Dunán vesztegelt köpcsenyi hittestvéreink mennyire az érdeklődés középpontjában állottak, misem bizonyítja jobban, minthogy a konferencia által kiküldött és White ausztráliai delegátus elnökléte alatt működő bizottság a rajkai ügyet elpanaszoló agudista H. Goodman-t részesítette a leggyenyűbb elbánásban (kérdéseket intéztek hozzá) és a leghosszabb (25 perc) kihallgatásban.

A magyar zsidóság mint mindig, ter-

ELKÉSZÜLT EREDETI SZÖRMEODELL-
JEIM bemutatását elkezdtem.
PHILIP SZÜCS
Budapest, Szent István-körút 23.
Telefon: 125-028. Szombattartó cég.

mészetesen most is a hatóság tudtával és beleegyezésével cselekedett. Utunkat vezetőink bejelentették az illetékeseknek és Genfben személyesen is tiszteltünk kül-képviselőtünkkel, ahol a követ távollétében Bartók László követségi tanácsos fogadott bennünket uri előzékenységgel.

Megbízatusunknak igyekeztünk legjobb tudásunkkal és lelkiismeretünkkel eleget tenni és végtelenül boldogok vagyunk, hogy sikerült némileg a külföldi zsidó körök érdeklődését felkelteni és figyelmüket felénk irányítani. Evvel kapcsolatban szükségesnek tartjuk azonban megemlíteni, hogy az említett világszervezetek két kéréssel fordulnak a magyar zsidósághoz. Elsőül elvárják, hogy ezekben a nehéz időkben a magyar zsidóság maga is a legmesszebbmenő áldozatkészséget mutassa, másodikul pedig megkövetelik, hogy egy, minden árnyalatot (orth. neolog, statusquo) magába foglaló, közös ad-hoc szerv alakuljon a problémák megoldására. E két kérés teljesítése a nyújtandó segítség elengedhetetlen feltétele. Ugy hírlik, hogy biztató előmonkálatok folynak mindkét irányban és remélhető, hogy rövidesen megindul — az eviani konferencia magyar eredményeképpen — az egész vonalon a nagykonceptióju konstruktív munka.

Evianban sokat láttunk, sokat tapasztaltunk. Láttunk diplomátákat, akik általam képviselőben hivatalból vettek részt a konferencián és szenttelenül olvasták fel az előre papírra vetett deklarációkat. Ezzel szemben hallottunk felszólalásokat, melyekből a hivatalos stíluson túl kicsendült a meleg emberi hang és az őszinte részvét a szerencsétlen bolyongó hazátlannal szemben. Találkoztunk zsidó realpolitikusokkal, akik hideg ésszel és meleg szívvel állnak rendületlenül a vártán, de megismerkedtünk rajongókkal és megszállottakkal is, akik fantasztikus megoldási lehetőségekről tartottak lelkes és hatásosan komoly előadásokat. Fátumról beszélt az egyik, messiási időkről a másik, de mindenki átérezte, átélte a zsidóság egyedülálló tragédiáját és szinte kikívánczolt a meggyötört lelkéből a próféta kérdés: „Órzd, mi lesz evvel a végnélküli éjszakával?”

Adja a Mindenható, hogy a következő új esztendő meghozza a próféta választát: „És feleli az ör, még ugyan sötétség van, de ne csüggedj, a reggel közeledben van...”

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szélllel készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

Zephir fatüzelésre
Ára: 60 P-től

Rekord szénre, kokszra
Ára: 40, 60 P-től

Héber Hajós-utca sarkán.
Tel.: 124-610 és 124-747.

Kérjük a címre ügyelni! Árlap ingyen

Értesítem igen tiszteit vevőimet, hogy a vasárnapokra eső ünnepelőtti napokon (Erev Jajmtajv) a kiszolgálás csak délelőtti lehetséges. Ennél fogva kérem a rendeléseket idejekorán leadni. כו"מ

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára. Budapest, VII. Dob-utca 22. Telefon: 142-365

Az újpesti főrabbi יצוקי

A leáldozó zsinagógai év utolsó napjaiban ismét nagy gyászeset érte a magyar orthodoxiát. Rabbi Jozsef Goldmann az újpesti orthodox hitközség hűséges lelkipásztora, kerek három évtizedes működés után szeptember 21-én visszaadta lelkét Teremtőjének. 76 éves kort ért el.

A Megdicsőült kiváló tanítványa volt a hírneves czélemlő gaonnak Reb Menáchem Prossnitznak, valamint R. Majse Pollák bonyhádi és a Netó Szajrék mezőcsáti gaonoknak. Mesterei szellemében vezette hitközségét az intranzigens, megalkuvást nem ismerő orthodox vallásosság útján. Halálával az orthodoxia újból szegényebb lett egy régi vágású vallási vezetőférfival, akit méltán illettek a

caddik, chószid és ónov jelzők és akiknek száma már oly kevés a mai nemzedékben.

Az elhunytak egy fia rabbi Romániában és — amint halljuk — a hitközség egy része őt óhajtaná látni az újpesti rabbiszékben. Tizennégy évvel ezelőtt kötött második házasságából két kis gyermeke is siratja a nemes férfiú elhunytát.

Csütörtökön délután temették igen nagy részvét mellett. Budapestről is számosan vettek részt a végtisztességen.

A megdicsőült legyen mélicz jászser a Mindenható számolya előtt, családjának, hitközségének, valamint az egész zsidóságnak a küszöbön álló félelmetes napokban! — הנצי"ה

A menekültek ügye Genfben

Genfből jelentik: A népszövetség közgyűlésének menekültügyi bizottsága holland elnöklet alatt az utolsó napok folyamán többször tanácskozott. A menekültek ügyeivel foglalkozó bizottság bevonta tárgyalásaiba Sir Neill Malcolm haute commissaire-t is, aki a német és osztrák emigránsok ügyét intézi, valamint Hansson dr.-t, a Nansen-hivatal elnökét. A tárgyalások nagy részében résztvett ezenkívül a zsidó világkongresszus delegátusa, Nachum Goldmann dr., de résztvett 30 különböző emigráns-segélyegyesület delegátusa is.

Kedden a bizottság titkos tárgyalásra ült össze, amelyen megkezdtek a végleges tervezet kidolgozását. Ezek szerint elhatározza a népszövetség, hogy egy nagy átfogó emigrációs organizációt teremtsen, amely egyelőre azokat a menekülteket fo-

gadja be, akik a Nansen-szervezet kötelekbe tartoztak, valamint az osztrák és német menekülteket.

A népszövetség államai — tehát 54 állam — elismerik azt az új utlevelet, amelyet az emigráns-szervezet a fentemlített emigrációs tagjainak kiállít. Ezekhez az utlevelekhez az egyes államokba való utazáshoz vízum kell, de a tagállamok kötelezik magukat, hogy az utlevél tulajdonosait olyan jogokban részesítik, mint nemzeti utlevelek birtokosait. Ez a határozat legfontosabb része, mert ezek és tizezrek számára jelent életmentést.

A népszövetség emigrációs-szervezete azonnal kézbeveszi a kivándorlási probléma anyagi részét, amelyhez a népszövetség egyévi — egyelőre öt évre kiterjedő — segélyt szavazza meg. Itt egy második fontos probléma oldódott meg, habár

szintén még bizonyos kérdések tisztázására várnak. Egyes államok — Norvégia vezetésével — ugyanis azt követelik, hogy a népszövetségi segély csak azoknak az emigránsoknak jusson, akik eddig a Nansen-hivatal kötelekbe tartoztak. A német és osztrák emigrációk sorsáról viszont — anyagi téren — gondoskodjanak a magánorganizációk és zsidó egyesületek. Döntés a kérdésben még nem történt.

Az új szervezet mindenkor kérheti a népszövetség közgyűlésétől kibővítését. Ez a pont újabb emigrációkra vonatkozik, miközben elsősorban az olasz zsidó emigrációra gondolnak.

*

A zsidók elhagyták a szudéta-vidéket. Beesés szerint mintegy 20.000 a szudetaterület zsidó lélekszáma, főleg Karlsbadban, Marienbadban, Reichenbergben, Egerben laktak. A politikai események következtében a vidék zsidósága nagyrészt likvidálta ottani üzleteit és Csehország csehlakta vidékei, főként Prága felé vette útját.

Rabbibeiktatás

A nagytényi orthodox izraelita hitközség f. hó 9-én péntek este iktatta be ujonnan megválasztott főrabbiját dr. Roth Sándort bensőséges ünnepek keretében. Burger Zsigmond elnök köszöntötte a virágokkal gyönyörűen felszírt templomban a főrabbit, aki ezután magasba szárnyaló, ovációval fogadott székfoglaló beszédet mondott.

ארטה כשר

Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kívánatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT
STERN
SZÜCS
SZALONJÁBAN
ZEREZZE BE

Esküvőkre belépők kölcsönzése!

Szombaton zárva.

BUDAPEST
DORATTYA UTCA 9.
TELEFON: 187-151.

Rendelések, átalakítások, prémezések, legfinomabb minőség és kivitelben.

Elegáns modern parókák tartós

ALTSCHÜLER

készítmények

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 131-079

Kizárólag elsőrendű minőség s kivitel

Végre likvidálták a rajkai hajót!

A Zsidó Ujság több ízben foglalkozott a köpöcsényi menekültek ügyével és élénk figyelemmel kísérte a szerencsétlen burgenlandi kiűzöttek sorsát. Beszámoltunk, mily mintaszerűen viselte gondját a menekülteknek a rajkai hitközség, mely öt hónapon keresztül ellátta őket minden szükségessel. Természetesen az egész országból juttattak támogatást részükre.

A menekültek helyzete ennek dacára igen sivár volt, mert az uszályon való lakást még sem lehet állandósítani, de viszont egy állam sem volt hajlandó őket határai közé befogadni. Tárgyalták ügyüket Evianban is, végre a prágai Palesztina-hivatalnak sikerült a társaság egy része számára palesztinai beutazási engedélyt (certifikátot) szerezni. Időközben azután nagyjában az uszály többi lakói is kaptak beutazási engedélyeket, minek folytán a hatóság elhatározta a hajó likvidálását. Ez a következőképpen ment végbe: Az uszályon az utóbbi napokban 54 személy lakott. Ezek közül egy leány férjhez ment egy cseh-szióváki állampolgárhoz. Huszonhat részére a budapesti Palesztina-hivatal a múlt héten megkapta a certifikátot, minek folytán huszonketten már múlt csütörtök óta elhagyták az uszályt s Bpestre jöttek; a még Rajkán maradt 31 menekült kedden este érkezett a fővárosba. Az egész társaságot a pesti izr. hitközség Szabolcs-u. 39. sz. házában szállásolta el.

Búcsú Rajkától

Megható külsőségek között indult el Rajkáról f. hó 20-án kedden a második transzport, melynek soraiban több talmidchóchem is van. Csaknem az egész rajkai hitközség elkísérte őket Mosonig, ott ültek vonatra. A búcsú pillanata szinte megrendítően szívbemarkoló volt: mind a rajkaiakon, mind a menekülteken heves zokogás vett erőt. A menekültek lelkük mélyéből hálálták meg a rajkaiaknak azt a sok jót, amiben őket 5 hónapon át részesítették.

Budapesten

A hitközség több teremben szállásolta el a menekülteket, külön a férfiakat, külön a nőket. Alkalmunk volt az emigránsokat szállásukon felkeresni. Az elszállásolásuk mintaszerű és szinte érthetetlennek tartják, miért kellett nekik hónapokon át az uszályon vergődni, amikor ily kényelmes elszállásolást kaphattak volna... Szinte mindegyiküknek derű került az arcára, hogy a Duna hullámain uszó üszkös uszályról végre rendes fedél alá kerülhettek, ahol egy részüket a pesti izr. hitközség, másik részüket pedig az Orth. Központi Iroda mintaszerűen

tal látja el. Sokat fáradozik érdeklükben a budapesti Palesztina-hivatal is.

A burgenlandi emigránsok akik egytől-egytől kitűnően beszélnek magyarul, megilletődve mondják el, miként sújtott rájuk a sors keze, megrendülve gondolkodnak vissza a peszach éjszakai kiűzetésükre, majd arra, miként bolyongtak és hányták-vetették őket napokon át határon innen és túl, mikor a határon álló csendőrök kíséretében kilómétereket tettek meg gyalog, a mezőn várta őket Deutsch Mózes, aki autóján elvitte őket az uszályra, ahol mostanáig tartózkodtak. Soha nem fognak megfélemlkezni rajkai jöteveikről, valamint a pestieknek tartozó hálájukról sem. Egy Katz nevű menekült boldogan mutatja nekünk Széfer Tóráját, melyet sikerült magával hozni.

Huszonhatan csütörtökön utaztak el Budapestről.

Szerdán sikerült a Romániába szóló átutazó vízumot megszerezni és a certifikátok birtokosai — huszonhatan — szept. 22-én csütörtökön reggel 9 órakor indultak el Bukarestbe, ahol a szombatot töltik és vasárnap a konstanzi kikötőben hajóra szállnak a Szentföld felé! Az emigránsok ezen része a Rajshasónót a hajón tölti. Budapesti bucsuzásakor boldogan vették át tőlünk az ünnepre kért machzorokat. A többi huszonheten Budapesten töltik az ünnepet.

A rajkai hajó már a múlté, lakói elbucuztak tőle és az 5698. évtől is, melyben földönfutókká lettek. Reménnyel tekintenek az újesztendő felé és Istenbe bízza várják a jobb jövőt...

ועניתם את נפשותיכם ביום התשעי!

A JOM-KIPUR BÖJTJE

IGEN HOSSZÚ, AZONBAN KONNYEBBEN ELVISELHETŐVÉ
VÁLIK, HA ÚGY A BOJT ELŐTTI MINT A BOJT UTÁNI ÉTELEK-
KET, KALÁCSOKAT ÉS SÜTEMÉNYEKET AZ ÉVTIZEDEK ÓTA
ELISMERT ÉS BETEGEKNEK IS KONNYEN EMÉSZTHETŐ

ÉTELZSÍRRAL KÉSZÍTIJOK

TEJES ZSÍROS ÉTELEKHEZ EGYARÁNT HASZNÁLHATÓ

Fischer Fülöp
sárospataki főrabbi:

Rajshasónó 5699.

A közelmúltban olvastam következő esetet. A nagy osztrák zeneszerző Haydn (1732-1809) a dúsgazdag Eszterházy hercegnél volt mint zenekarvezető alkalmazva. De többévi rossz termés és más elemi csapások következtében óriási anyagi kár érte a herceget, úgy hogy elhatározta, hogy megszünteti a Haydn által dirigált udvari zenekart. Ekkor Haydn arra kérte a herceget, hogy búcsúelődást rendezhessen a hercegi várkastély hatalmas zenetermében, melynél a kegyelmes hercegi család összes tagjai hiánytalanul jelen legyenek. Ezen kérését természetesen teljesítették. Az előadáson megjelent az egész hercegi család. S ott ült lelegején az öreg herceg is. A nagy mester kitétt magáért. A legkiválóbb zenedarabokat dirigálta művészi karának, s az csodálatos tökélyvel játszott. A zenekar előtt egy asztalon épp annyi égő gyertya volt elhelyezve, mint ahány művészből állott a zenekar. Véget ért az első darab eljátszása. A hercegi család és udvara megbüvölten ült a helyén. Ekkor felállott az egyik művész, meghajtotta magát a kegyelmes hallgatóság előtt, majd odalépett az asztalhoz, eloltotta az egyik gyertyát és szóltanul távozott. S így történt ez minden egyes darab befejezése után. Felállott egy művész, eloltott egy gyertyát. Végtére csak egy gyertya maradt égve az asztalon, s egyedül Haydn volt még ott a pódiumon. Ekkor egyedül a mester, a művészek eme fejedelme kezdte el játszani a program utolsó darabját. Csodálatos búcsújáték volt ez. Minden egyes hang szívbemarkoló, könnyetfacsaró zokogás. Egészen megtört kedéllyel könnyáztatott arccal ült ott a hercegi család. Végtére elhangzott az utolsó síró akkord is. Haydn felállott, meghajtotta magát a hercegi család előtt és eloltotta az utolsó gyertyát, s ő is szóltanul távozni készült. De a herceg magához intette, megölelte és könnybelábadt szemmel mondta neki: Nagy kópé vagy ugyan, mester! De mégsem engedlek távozni. Továbbra is itt tartalak karoddal, ha még olyan nehe-

zemre esik is a mai súlyos anyagi viszonyok között eltartástok.

Uj évgyűrű szaporítja Tisri elsején a mult sok-sok évgyűrűi számát a végtelen idők hatalmas fáján. A mai nap pontot tesz az immár befejezett esztendő hatalmas repertoárja műsora után. Minden egyes nap egy-egy új zenedarab volt az évi programban. Lejátszódott egy zenedarab és kialakult egy gyertyafény. Lejátszódtak az összes zenedarabok és kialakultak mind a gyertyalángok. Könyvek borítják szemünket. Fohászuk száll Ahhoz, ki az elmúlt esztendőben napról-napra a nap vidám vagy szomorú, felemelő vagy lesújtó zenéje után kihagyta aludni a gyertyafényt, hogy az újév kezdetével engedje meg, hogy elkövetkező napok újra kezdjék meg játékkukat és engedjék kilobbanni a gyertyalángokat „a föld és lakosai számára”, de oh! „könyörületességgel!” Vigasztaló és megnyugtató, fel-emelő és megörvendezett hangok csendüljenek felénk az új esztendő elkövetkező napjainak hatalmas orkesztrumából és ne aludjanak ki sorra egymásután az életmegigenlés és életörömök fényei, lángjai.

אבינו מלכנו ה'וש' עלינו
שנה טובה ומתוקה

„Atyánk, Királyunk! Ujíts meg számunkra jó és édes esztendőt!”

Mert oh, ha a Midrás szavai szerint *הזור לאחוריק* „visszafelé nézünk, magunk mögé”, vizsgálódó tekintetet vetünk a lefolyt esztendőre, akkor szinte csak leverő akkordok ütnek meg fülünket és kialakult fényeket pillant meg szemünk.

Ha a népek, az emberi társadalom sorsára vetünk egy vizsgálódó pillantást, akkor a Talmud szavai jutnak eszünkbe:

— *Rajshasónókor úgy vonulnak el a világ minden jövevényei, mint „b'ne merón”, mint bárányok, melyeket tizedadás céljából megszámlálnak...* Rabbi Simon ben Lokis mondja: Mintha a Bész-Merónhoz vezető lépcsőkön mennének fel... R. Jehudó mondja S'miél nevében: Mintha Dávid házának seregei vonulnának el.

„A világ minden jövevényei elvonulnak P'ten előtt mint a bárányok!” Valóban az összerberiség nagy közösségéhez tartozónak és ilyképen ezen nagy közösség erkölcsi és anyagi boldogulásáért is felelősnek kellene tudnia és éreznie magát minden egyes népek, államnak. De ehelyett a „felvilágosodott” u. n. „művelt” jelen ugyanazt a szomorú színeképet tárja elénk, mit a történelem minden egyes lapja a barbár ó- és középkorból is mutat nekünk. „Mintha a Bész Merónhoz fölvezető meredek lépcsőkön vonulnának fel”, ahol csak egyenként lehet felmenni, ha ketten akarnának egymás mellett haladni, okvetlenül a meredek út két oldalán tátongó mélységbe zuhannának. Minden egyes nép vagy állam kizáróan önmaga számára akarja birtokába venni a „fölfelé vezető” utat, társnépet vagy államot csak maga után, de nem maga mellett tűr meg. Inkább a tátongó mélységbe taszítja. „Mintha Dávid házának seregei vonulnának el.” Ezért vannak állig fölfegyverkezve a népek, hogy romlásba dönthessék egymást, hogy az egyik a másiknak sírdombja fölött építse fel saját hatalmának piramisát! Oh, még ma is távol vagyunk, oh, milyen távol! ama próféta ideál megvalósításától: „A bárányka békésen fog legelészni a farkas mellett!...”

Hágai békepalota... genfi népszövetség... népek között konfliktusok békezés elintézése... örök béke... Oh, elnémult akkordok... kialakult fények...

Hogyha pedig Izráélnak az elmúlt esztendőben tapasztalt sorsára, a többi népek részéről vele szemben tanúsított bánásmódra téved szemünk, akkor a Midrás köv. elbeszélése jut eszünkbe:

— Midón Jiczchok ősapa visszatért a Mória hegyéről anyjához, utóbbi kérdezte őt: Hát hol jártál, fiam? S felelt: Anyám kézen fogott, hegyeken-völgyeken vezetett engem... és elbeszélte anyjának az egész Mória-hegyi történetet. Ekkor anyja felkiáltott: „Jaj az én fiannak! Ha közbe nem lépett volna az angyal, akkor már fel volna áldozva?!” Feleli Jiczchok: Igen! S többszörös jalkiáltásba tört ki ekkor Sára, a sófár többszörös rivalgása ellenében... (Jalküt Eliezer, sófár, 4 p.)

Ha *ösanyánk Sára ma feltámadna a sírjából és kémlelő tekintetet vetne Izsák-jáinak multévi Mória-útjára, — hány jalkiáltásnak kellene remegő ajkait elbagy-ni?! S mai sófárunknak, hánszor kellene fájdalmasan, szivetépően megszólalni?!... Sevórim... terüöh...*

Testvéreink sorsa Ereczjiszróelban... a németek országában... Ausztriában... Burgenlandban... olasz földön... szudétavidéken... *Sevórim...! Sevórim!...*

S az u. n. zsidótörvény saját hazánkban, melynek mindenkoron hűségesei fiai voltunk: *Sevórim! Sevórim!*... Sirjatok, zokogjatok ti sófárhangok!... Ösanyánk Sára! ha feltámadnál, úgy menj vissza sírodba. Mert újra megszakadna szived... *Sevórim! Sevórim!*...

S ha a jövőre pillant szemünk, gyermekeink, ifjúságunk jövőre, Jiczchokkal kiáltva fel!: „*Imbol a tűz és a fa, de hol az áldozati bárány?! akkor Ábráhámmal felehetünk: „P'ten megmutatja az áldozati bárányt: Fiamat!*”

A zsidó ifjúság egy nagy része vándorbotot vehet kezébe az új „zsidótörvény” következtében... *Sevórim!... Sevórim.* Kialudt fények, eloltott lángok...

De hallga csak! A *sevórim* tördelt szagot hangjai után felharsan merészen, reményteljesen, reménységet ébresztve és hirdetve a *tekió* egyenes, ég felé szálló

hangja, s emlékeztet bennünket a sófár-fuvas előtt hétszer elmondott 47. zsolthár zárószavaira: „*Összegyűltek a népek vezetői Ábráham P'tenének népe. Mert P'ten a földnek védőpajzsai, ha magasba emelkedett is!*” Izráel ne essél kétségbe! A népek legkiválóbb vezetői, egy Roosevelt figyelmeztető szavára, végre-valahára, ha későn is, de még mindig nem teljesen elkésztett, már odafigyelnek ezer meg ezer vérvő sebedre. S ha *Evian* nem is teljesítette egyelőre a hozzáfűzött reményeket, de mégis szimptomája annak, hogy a népek vezetői között újra derengeni kezd az *abrahámi* humanitás szellemének hajnala! Ne félj, ne rettegj Izráel! Mert ha rövidlődtök szemeknek ugys tűnnék fel, hogy P'ten fent a magasságokban nem veszen tudomást a te szenvedéseidről. Oh, tudd meg, mégis Övéi a földnek pajzsai! Miként az elmúlt évezredek ellenséges

ostromai közepette, akként a jelen és a jövőben is meg fog védelmezni és tartani ezer bőszt támadás és üldözétes közepette és ellenére. A *sevórim* után újra fel fog harsanni a *tekió* gedajló: ... Ujra ki fognak gyulladni a kialudt fények... a kioltott lángok!...

S erkölcsi és szellemi vonatkozásban is a zsidó vallásos hanyatlás *sevórim* szomorú korszaka után újra fel fog csendülni a vallási megújulásnak diadalmas *tekió*-ja. Ujra megfogjuk hallani és hallgatni a Szinájón felharsogó sófárszózatot. *Eppen az ellenséges viharok fogják újra lobogó lánggá szítani a minden zsidó kebelben kioltatlanul pislogó szikrát.*

Ujra ragyogni fognak az ősi zsidófények és lobogva égni az ősi szent lángok és sófárharsogás közepette fogja az egész emberiség vallani: „*Egy az P'ten és egy az Ó Neve!*”

elinduljak a templomba: a földesurnak egy küldönce jelent meg és sürgősen bort kért tőlem. *En kiszolgáltam, de ugyanabban a pillanatban két új vevő kopogott az ajtón. Még nappal volt és azt hittem, nyugodtan maradhatok még pár pillanatig, de csodálatos módon egyik kuncsaft a másik után érkezett és mire elintéztem őket, láttam, hogy lenyugszik a nap és beköszönt a Jomkipür este. Megtörve és megszegyenülve mentem be a szobámba és előkerestem egy imakönyvet, hogy otthon imádkozhassam, távol szereteteimtől. De a sátán játszott velem megint. Egy imakönyv sem volt a házban, a családom mind magával vitte a városba. És akkor összetettem a kezem és így kiáltottam fel: Mindenható P'ten! nézd milyen szomorú az én szívem, hogy nem imádkozhatom a te gyülekezetedben a mai szent estén. Még egy imakönyvem sincs. És én nem tudok betéve egyetlen egy imát sem és azért Mindenható P'ten arra kérelek, engedd meg nekem, hogy én csak a betűket mondjam el. En elmondok előtted ima helyett minden egyes héber betűt. De Te Mindenható, te csinálj helyettem a betűből mondatokat és a mondatokból imákat...*

Bál Sém legenda.

Egy Jomkipür kimenetele után Bál-Sém befogatott kocsijába és kedvenc tanítványával, a kosszovi Rabbi Nachman-nal gyors iramban elhajtattott. Az út szélén egy kocsmát állt, ott megállította lovait, leszállt és gyors léptekkel bezörgött az ajtón. Egy földrekuportott ember talál az ivóban: a kocsmáros, akibe odalépett és harsány szóval megszólította:

— *Mi történt veled ezen a Jomkipüron?*
— *Nagy bünt követtem el, Rebbe — felelte a kocsmáros.*

— *Beszélt fiam, — mondta a Bál-Sém. És a kocsmáros nyugódselni kezdett: — Tegnap este, Kolnidré előtt a feleségemet és gyermekeimet korán beküldtem a városba. En magam egy kissé visszamaradtam, hogy bezárjam a pincét. Alig hogy megforgattam a kulcsot a zárba és fel akartam menni a lépcsőn, hogy én is*

Azután a kocsmáros halkán hozzátette:
— *Ezt a bünt követtem el tegnap, Kolnidre estéjén.*

A Bál-Sém pedig mosolyogva így szólt:
— *Fiam, te nem vétkeztél. Már hosszú évek óta nem örült a Mindenható úgy egy imának, mint annak, amit te küldtél hozzá Jomkipür estéjén.*

Meinl
káv
fogalom

Szőnyeg, takaró, átvető, paplan, vászonáru,

stb. cikkeink hihetetlen olcsó árai:

Torockzó Bouclé szőnyeg 300x200 P 34.—	Strapa esikós pamlagátvető P 5.95
Marhaszár Bouclé szőnyeg 300x200 P 60.—	Modern szittes pamlagátvető P 13.50
Gyapju Bouclé szőnyeg 300x200 P 72.—	Perzsamintás pamlagátvető P 15.50
J. Velour rojtos szőnyeg 300x200 P 73.—	Selyemfényű mokett pamlagátvető P 37.—
Gyapju Axminster szőnyeg 300x200	P 125.—	Intézeti kétoldalas cloth-paplan P 12.50
Spárza futó 90 cm P 2.40, 65 cm	P 1.60	Intézeti flaneltakaró P 6.50
Bouclé II. futó 90 cm P 4.40, 65 cm	P 3.40	Intézeti gyapjutakaró P 14.50
Kökusz futó 90 cm 5.60, 60 cm p/rocs	P 3.80	Intézeti 3-részes matiac P 11.50

Magyarperzsa, torontáli és minden létező minőségű nagyszőnyegek, ágyelők, összekötők és futószőnyegek, paplanok, matracok, pamlagátvetők, takarók, valamint mindennemű vászon- és frottírúrok meglepő olcsó árakban!

GRÜNFELD TESTVÉREK, V, Bálvány-u. 8

Reb Fejtl hosszú életének titka...

Még jól emlékszem az alakjára, pedig ide s tova már harminc éve, hogy végleg elkerültem az én szülővárosomból, Szerdahelyről, ahol a bolondos reb Fejtl melámed volt, nyurga orosz-lengyel típusú zsidó volt, ritkás bajusszal és szakállal, annál barázdáltabb arccal és homlokkal és ő volt nálunk az egyetlen zsidó, aki prémsapkában és kaftánban járt.

Szerdahelyen strámlí és kaftán! Ott zsidógyerek se látott még olyat, hát még keresztény! Kímondták rá egy értelemmel, hogy bolond és „a bolondos reb Fejtlnek” nevezték.

Honnan került Szerdahelyre, nem tudtam meg én se, más se. Ha megkérdezték, honnan jött, valami sok mássalhangzó lengyel falu nevét mondta, ezt pedig mi, a zengzetes magyar nyelvhez szokott szerdahelyiek, nem jegyezhetjük meg magunknak, de sehogy.

Melámed volt, mondom, de — mégis csak bolond volt? — hét gyermeknél többet nem vállalt. Még pedig azért nem, mert mint ő mondta, csak hét napja van a hétnek, nem tíz vagy tizenöt vagy még több. Reb Fejtl ugyanis csak ellátásért tanított, minden gyerekért egy-egy napi ellátás, s így igazsága volt abban, hogy a hétnek hét napján csak hét gyerek születni lehet koszon. Tíz gyermeket vállaljon vagy huszát? Hol egyik már a nyolcadik gyerekért, mikor nincs több napja a hétnek, mint hét napja? Hogy a többiért fizetessen magának? Soha, — mondta a bolondos reb Fejtl. Tanításért pénzt venni nem szabad. Vagy olvashatjuk-e valahol, kérdezte, hogy Sámáj meg Hillél meg a többi nagy mester és tanító, pénzért oktatott volna annak idején? Hogy akkor más idők voltak, mint manapság? Gyerekbeszéd, — mondta reb Fejtl. Az alef akkor is alef és a bész akkor is bész volt; az egész Tajre Hakdaj-se akkor is az volt, ami manapság. Ha hát akkor sem volt szabad, hogy pénzt vegyen a tanításért a tanító, most sem szabad, se melámednek, se rebbenek.

— De legyen esze, reb Fejtl, — kérlelték a szerdahelyi hitsorsosok — nem csak étel és ital, de ruha és lakás és némi egyéb is kell, oszt honnan?

— Honnan? Micsoda kérdés ez? Lakást kapok reb Závultól, mert esténként misnájest tanulok vele; ruha és fehérnemű

meg egyebek? Semiszburach majd azt is ad, gór ká Sorg'.

Nos, adott neki az P'ten, a szerdahelyi hitsorsosok utján. Mert találékony ám az ilyesmikben a zsidó. Hol az egyik tanítványának az atyja, hol a másiké így szólt hozzá délben:

— Reb Fejtl, — mondták — ma nem főzünk vacsorát, mert dolga van valahol az asszonyoknak. Tehát itt van egy darab kenyér és itt van egy forint, vegyen magának vacsorát a boltosnál.

Nagy summa volt akkor egy forint; bőséges vacsora esetén is nyolevan krajcár megmaradt a forintból s ezek a megtakarított nyole hatosok egy-egy hónapban öt forintot is kitétek.

Azaz, nem tettek ki többet, csak kettőt, mert a megtakarított 5 forintból legalább hármát, ha nem többet jótékony adományokra fordított. A szegény ember a nálánál még szegényebbnek!

Mert — úgymondta reb Fejtl — tanulni, tanítani és jót tenni: ezért született az ember a világra. Semmi másért, csak azért a háromért.

Egyszer így szólt hozzá egy szerdahelyi zsidó:

— Lemán hásém, reb Fejtl, maga hét gyermeknél többet nem vállalt. Hát mit csinál, ha chólile valamelyik meg talál halni?

— Stüszem, — felelte reb Fejtl és százáncu arca nagyon haragos lett. — Kudesbarche ezt nem fogja megtenni, nem is szabad, hogy megtegye, én mondom. Én itenfélő jó zsidókat akarok a rámbízott gyerekekből nevelni, hát szabad hogy ezt megakadályozza akár az P'ten is? Nem szabad, mondom, és mert nem szabad, hát nem is fogja megtenni.

És véletlen volt-e vagy csoda, vagy honorálni akarta az P'ten a belévetett hátártalan bizalmat: reb Fejtl tanítványai közül nem halt meg de egyetlen egy sem. Mind nagyra nőttek a rábízott gyermekek és becsületes jó zsidó lett mindannyi.

Egyszer ő maga veszélyes beteg lett. Már lemondott róla az orvos, de az utolsó percben csak győzött benne az élnivaló erő és a bolondos reb Fejtl felgyógyult. Mit mondtak erre a szerdahelyi élcesek? Azt mondták, hogy bolond ugyan reb Fejtl, de korántsem oly bolond, hogy meghaljon.

Amde ő maga, reb Fejtl, mászt mondot. — Miért küldte rám Semiszburach ezt a nyavalyát? kérdezte. És azt mondta magának, másoknak is, hogy tavaly, Jomkipürkor, mikor beírták a könyvbe, hogy ki éljen, ki haljon meg, valami hiba eshetett az ő krétája körül. Beírták őt az elmenendők fekete könyvébe és csak utólag törölték ki belőle. De hát miért akarhatta P'ten, hogy már ötven éves koromban elmenjek? Nem hányom fel az P'tennek azt, hogy szegénységem mellett is sok jót tettem, sem azt, hogy már annyi zsidó gyereket a szent Tóra útjára vezettem; de felhánym neki azt, hogy még sok dolgom van itt lent a földön, még sok gyerekbe kell tudást és igaz jüsz somájmot öntenem. Jól tudta ám mindezt a Legfelsőbb, miért akarlatta hát mégis, hogy én időnek előtte elmenjek?

És mi lesz a legközelebbi Jomkipürkor? Hátha a Szóton nem nyugszik, engem megint csak beírnak a rossz könyvbe és utólag sem törölnék ki belőle? Ez ellen tennem kell valamit, hogy biztos legyen, hogy nyugodtan alhassak.

Most már a komolyabb emberek is mondták, hogy jóllehet jó melámed reb Fejtl, de bolondosnak azért nagyon is bolondos.

Mit tett a bolondos reb Fejtl, hogy biztos legyen az élete? Kiderült a legközelebbi Jomkipürkor. Azaz, már Erev-Jomkipür előtt való napon lett ösmertté az ő különös ötlete.

Házigazdája, reb Závul, egy gyönyörű kakast prezentált reb Fejtlnek és azt mondta: — ez a maga kapóreja, reb Fejtl. Kapok érte fél forintot és husz krajcárt.

Reb Fejtl kifizette az összeget és ügyet se vetett a gyönyörű kakasra. Ott hagyta a házigazdája kezében.

— Legyen szíves, reb Fejtl, mondja el gyorsan a Bné ódomot, — kérlette reb Závul az emberét. — Hogy elvihessem a metszőhöz; sok dolgom van.

— Hát csak vigye el, ha siet és vágassa le.

— De előbb csak elmondja a Bné ódomot?

— Én? Kakas fölött? Azt nem teszem. Hát micsoda kapóre egy kakas, amit levágnak és megesznek... no? Kedve telhetik ebben az P'tennek? Nem kakassal csinálók kapóret, hanem ezzel itt csinálók, nézze.

És kivett egy tízforintos bankót, elmondta a bevezető Bné ódomot és utána háromszor azt mondta:

— Ze kaporószí, ze chalifószí, ze temürószí, ze hamómajn jélech ledóko vááni éléch veekónész lechájim tajvim arüchim ülsólamj.

Reb Závulnak csak leesett az álla. Hát igazán bolond ez a reb Fejtl, hogy nem

úgy végzi a szertartást, mint millió és millió más zsidó? Mindenütt a világon kakas vagy jéce az áldozat és azt mondják a hívők: ze hátárnegajl jélech lemiszo... ez meg pénzt vesz a kezébe és úgy mondja: ze hamómajn jélech ledóko! Hogy jutott észébe ez az újítás?

De nem jutott hozzá, hogy kérdezzen, mert figyelni kellett, mit beszél reb Fejtl. Aki belévette egy borítékba a tízforintost, leírogasztotta a borítékot és így beszélt:

— Ezt a tízforintos bankót én oda fo-

gom adni egy szegénynek, váltságul az életéért, te P'ten. De még nem ma, se holnap nem adom, csak — a jövő Erev-Jomkipür napján. Addig én nálam marad zálogul ez a tízforintos. Te, ribaj-naj sel ajlom, te azt akarod, hogy ez'dóket adjunk, hogy jót tegyünk, de ha elszóltasz az élőknek a sorából, nem lesz ám módomban, hogy odaadjam ezt a tíz pengőt egy szegénynek. Te ugyebár semmi esetre sem akarod, hogy elessen egy szegény ember a neki szánt nedóvától, ezedóktól, ezért bízom benned, te P'ten,

hogy életben hagysz a jövő Jomkipürig. Akkor odaadom ezt a pénzt itt egy szegénynek; már most is egy szegényé, én csak zálogul tartom meg magamnál...

Igy beszélt reb Fejtl az P'tennek. Legközelebbi Erev-Jomkipürkor oda is adta a tíz pengőt egy szegénynek és megint csak pénzzel, nem kakassal mondta a Bné ódomot. S így ment ez még közel félszázadig. Kilencvennégy éves korában halt meg. És az emberek úgy vélték, hogy táján mégis csak neki volt igaza. P'ten nyugosztalja! Csermely Gyula.

A Pidjon Nefes-akció nagy sikere

A hazai orthodox rabbikar egyetemének felhívása, amelyben a híveket Pidjon Nefes rendezésére szólította fel, rendkívüli megértéssel találkozott az összes hitközségekben. A hívek igaz lelkesedéssel tesznek eleget a főbb vallási parancsának és senkiséim akar kimaradni a Pidjon Nefes vallási aktusából. A tehetősebbek megszívlelték a rabbikar felhívásának azt a részét, hogy a szegényebbek vállairól igyekezzenek az anyagi terhet átvállalni. Ezek jelentősen nagyobb összegeket fizetnek be családtagjaikért, hogy ezáltal a vagyontalanok is részesülhessenek a Pidjon Nefes áldásában. Minden hitközségben megalakították a Pidjon Nefes akciót vezető bizottságokat, amelyekben a legtekintélyesebb tagok vesznek részt.

Már most kibontakozik a hazai orthodox zsidóság ezen nagyszabású akciójának legteljesebb vallási és anyagi sikere.

A hívek mindenütt belátják és megértik, hogy a mai súlyos időkben a hithű zsidóságnak komoly bizonyosságot kell szolgáltatnia a magabizálásra és a bünbánatra. A Pidjon Nefes lélekmegegyezés templomi i'tentisztelet keretében történő rendezése mélyen felkelti a hívek vallási érzését. Mindenki áldozatosan s megértően veszi ki részét ebből az akcióból, mert átérti és átérzi azt is, hogy az egybegyűlő pénz azokra a célokra fog szolgálni, amelyeket a zsidóság mai rendkívül súlyos helyzete szomorúan aktuálissá tett.

Egyebként, a Központi Irodától nyert értesülés szerint, a postatakarékpénztárnál már meg is nyílt az erre a célra szolgáló külön csekk számla a köv. címen:

„A magyarországi aut. orth. izr. hitfelekezeti Központi Irodája, Pidjon Nefes számla”. Számlaszám: 44.596.

E napokban elkészülnek a csekklapnyomatványok is, amelyekre nyomban szét fognak küldeni.

*

A Pidjon Nefes-akciónak élénk visszhangja támadt a neológ zsidóság körében is. Több nem-orthodox hitközségbeli hitsorsos küldött be hozzánk erre a célra adományt, melyet azonban a jövőben közvetlenül a fenti csekkszámlára kérünk befizetni.

Linksz Izsák, a községi (nem-orth.) hitközség jámbor főbbjára többek között a következőket írja a Pidjon Nefes-akcióval kapcsolatban:

— A főtisztelendő orthodox rabbikar minden egyes tagja felszólította híveit, hogy szelichausz első napjától Erev Jomkipürig Pidjon Nefest kell tartani. „Lélekben kell megtisztulnunk, azért minden zsidó testvérünkért rendezzünk pidjon-nefest... Vallásos kötelezettségé-

vé tesszük minden hitközség, fiókhitközség és egyéb hitközségi alakulat lelki és világi Vezetőinek, hogy állapítsák meg híveik pontos lélekszámát és gondoskodjanak arról, miszerint — lélekszámoként egy pengőt véve alapul — a hívek összességétől a teljes megváltási összeg szedessék be.” A vagyonosok adják ezt a szegény családok helyett.

— El kell olvasni a Zsidó Ujság szept. 16-i számát, milyen megrázó szózáttal teszik ezt a lelkipásztorok napjainkban a zsidóság kötelességévé. Hallgatni fognak szavukra.

— De kell, hogy ez a nem-orthodox zsidóságot is tette serkentse. Nekünk is drága minden lélek, annál is inkább, mert — mint a statisztika hirdeti — egy hitközségben sem szaporodnak a hívek. Mentsük meg tehát a drága lelkeket! Gondoskodjunk megtisztulásuk és megújulásukról, hogy távozzanak lelkeikből a hamis nézetek és tanok, amelyek végveszéllyel fenyegetik a nem-orthodox híveket...

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista
Speciális kivétel! **VII. DOB-UTCA 27** Speciális kivétel!
Elegans paróka fejhez simuló hártavékony szállal, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Katzer Árpád szücszmester
bunda-, róka- és szörmeáru elismerten jutányosok
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON 112-034

Függöny tisztításra is Király gőzmosóda festő vegytisztító

VII. Király u. 15. (Holló utcal o. dal) Tel: 131-335. VI. Dohány u. 5/b. Tel: 131-546. XII. Hajdu u. 12. Tel: 290-706.

Streng orthodoxer, Talmid-chochom
sucht vermögende SCHÖNE, JUNGE BASS TALMID-CHOCHOM, mejüchesses b'maalos, die ihm sowohl in jüdischkeit, wie auch in seinem Exportgeschäft eine „Eser“ sein kann. (Schadchen verben.) Ausführende Anträge mit Fotografie, befördert unterm „SKANDINAVIEN“ die Admistration d. Blattes.

Rabbi Chanino menyasszonya

— Tárca —

Rabbi Jehüdó Hachósziának volt egy gyönyörűséges, szép leánya, akit nagy ifjúfélemben nevelt. Mikor a leány már eladósorba került, arra kérte apját, olyan vőlegényt keressen a számára, aki hü, becsületes, jámborleltü és nagy tudós a Tóra terén.

Rabbi Jehüdó elment a város böles tanítóházhoz s megkérdezte tőle, ki a legjobb, legokosabb tanítványa?

— Két kedves, tudós tanuló van, — felelte a mester. Rabbi Jajchónon és Rabbi Chanino.

Otthon R. Jehüdó megmondta leányának, mit felelt a mester.

— Akkor nekem Rabbi Chanino a kedvesebb — szölt a leány.

Az apa felkereste másnap Rabbi Chaninót és megkérdezte tőle:

— Akarsz-e házasodni?

— Nem! — felelt a fiatalember.

— Pedig szeretném, ha elvennéd a leányomat!

Rabbi Chanino elfordult. — A te vöd leszek? ... — mondá zavarodottan — egy ilyen férfinak? ... Izráel büszkeségének! ... Nem! Nem vagyok méltó rá! ...

— De igen! ... Leányom is így kívánja.

— Akkor örömmel, De mondok valamit R. Jehüdó. Hallgass meg! A leányodat eljegyzem boldogan, de feleségül csak akkor veszem el, ha már sokat tudok ... Vándorútra akarok kelni, tanulni szeretnék még, hiszen oly keveset tudok ... Majd, ha visszatértem és megteltem tudással, akkor tartjuk meg az esküvőt.

Rabbi Jehüdó ráállott. Megtartották az eljegyzést, Rabbi Chanino pedig elvándorolt egy másik városba. De előbb megígérte, hogy tíz év múlva visszajön és nőül veszi Rabbi Jehüdó leányát.

Teltek, multak az évek. Rabbi Chanino úgy belemélyedett az Irásba, hogy egészen elfeledkezett ígéretéről. Hírt sem hallott magáról, úgyhogy menyasszonya kétségbeesve tördelte kezét. De apja vigasztalta:

— Ne sírj leányom! A jövő hét vasárnapján telik le a tíz esztendő. Addigra még visszatérhet ... Ha nem, — akkor más vőlegényt keressék a számodra.

De a leány zokogva tiltakozott apja terve ellen. Csak Rabbi Chaninót várta és este kis szobája csendjében forrón kérlette az Ptent, vezesse vissza hozzá vőlegényét.

Rabbi Chanino, aki idegen földön tanult, egy alkalommal, — alig pár nappal a tíz év letelte előtt, — mesterével valami nehéz talmudi helyet vitatott meg. Ekkor került szóba Rabbi Jehüdó is, aki évekkal ezelőtt megmagyarázta a maga módja szerint a kérdéses mondatot. Rabbi Jehüdó neve egyszerre feidzte a

fiatalember emlékében ígéretét, melyet már majdnem megszegett volt és sietve utra készült, hogy idejében elérhessen Regensburg városába, ahol jövendőbelije türelmetlenül várta.

De Regensburg vagy száz mérföldnyire lehetett tőle. Hogyan ér oda idejében? Kétségbeesve kért tanácsot a rabbtól.

— Ez bizony bajos dolog — felelt a rabbi. — Ha vasárnapig nem érsz haza, más veszi el feleségül ... De várj csak! Adok veled ötven fiatalembert kísérvöl... Holnap hajnalban kerekedjeteek föl és siessetek, ahogy csak tudtok! Ne félj semmitől! Kisérvöl megvédelmeznek ...

A kis csapat másnap, péntek reggel el is indult. Az első pihenőt egy magas hegyen tartották, Rabbi Chanino a lejtő egyik helyén dőlt le. A fáradtság valamennyit úgy elnyomta, hogy késő délutánig aludtak. Mikor felébredtek, keresték Rabbi Chaninót, de sehol sem találták meg. Azt hitték, már utrakelt és ezért gyorsan felszedelőködtek, hogy utolérjék.

Rabbi Chanino is felébredt, de hasztalan hívogatta társait, senki sem felelt kiáltására. Egyedül volt a pusztas hegyen. Csüggedten állt le egy köre és belábmult a napba, amely lassan nyugovóra hajtott.

— Sabboszkor nem megyek tovább — szölt. Inkább valami tanját keresek!

Leszállt a hegyről s egy sötét erdőn vágott keresztül. Mikor kiért belőle, egy gyönyörű kastélyt pillantott meg a távolban. Bátoratlanul állott meg a hatalmas kapu előtt, de aztán eszébe jutott, hogy itt a Sabbosz: pihenőt kell tartania.

Kezét rátette a kapu kilincsére és benyitott. Az előcsarnokból négy aranyos ajtó nyílt a világ négy tája felé. Rabbi Chanino a keleti ajtót választotta. Belépett rajta és egy drágakövekkel ékesített szobába ért. Innen szebbnél-szebb termek nyíltak sorba, átment rajtuk s az utolsóban egy öreg emberre akadt, aki, mélyen elmerülve olvasott egy széferben. Rabbi Chanino leült melléje egy székre s csendesen hallgatta az öreg imáját. Kisvártatva megjelent egy szolga, aki a templomba hívta őket. A templom csodaszép volt, égi illatok tették illatossá, egy ember az emelvényre lépett s imádkozni kezdett, de olyan tökéletes szép hangon, mintha az angyalok énekelték volna helyette az Ur dicséretét ...

Rabbi Chanino könnyes szemmel állt az idegenek közt és buzgón imádkozott. És egyszerre mintha a gyülekezet imájából tisztán esendült volna ki egy menyeyei hang, amely azt mondta: „Légy nyugodt! Vasárnapig elérsz a menyasszonyodhoz! ...”

Az imádság után lakomához ültek és

Rabbi Chanino szem-szája elállott a nagy csodálkozásban. Aranyserlegekben hordták fel a kidiúsbort s az asztal roskalásig megtelt a legfinomabb ételekkel. Rabbi Chanino aztán nyugovóra tért, majd reggel megint a templomba sietett, ahol az előimádkozó sorra a Tórához hívta Aron főpapot, Majse Rabénüt, majd Rabbi Chaninót, aki kíváncsian nézte végig az ismeretlen férfiakat.

Mikor a szombat már kimenőben volt s a templomból titokzatos módon eltűntek a látogatók, Rabbi Chanino magára maradt a szolgálával, aki szintén távozni készült. Megfogta köpenye szegélyénél és elfogódva kérdezte:

— Mond! Kik voltak a hivek és ki vagy te magad?

— Megmondom — felelte a szolga. — Én Elijóhü próféta vagyok, az előimádkozó maga Majse Rabénü volt, — az öreg ember, akire először akadtál, Jeremiás volt, a próféta. Itt voltak ösatyánk: Avróhom, Jiczchok, Jákaiv. Akit elsőnek hívtak a Tórához, Aron főpap volt.

Rabbi Chanino elszedült a félelemtől és a gyönyörűségtől. De már kinyílt a terem ajtaja s az aggastyán, akivel együtt imádkozott, Jeremiás próféta, odalépett hozzá. Megtanította a Tóra szent titkaira, a föld minden nyelvére, majd bucsúzóul így szölt hozzá:

— Holnap visszamész az erdőbe. Ott találd ötven kísérvöl. Aztán fölmentek a hegyre és vártok. Sötét felhő száll majd alá s ez elvisz benneteket. Könyörgésedet meghallgatta az Ur. Menj, fiam kébével.

Hajnalhasadtakor Rabbi Chanino úgy cselekedett, ahogy a próféta mondta. Megtalálta társait, visszament velük a hegyre és ime! — sötét felhő gomolygott feljűk, amely szélesben vitte őket Regensburg felé.

Rabbi Jehüdó Hachószi éppen a mezőn sétált, amidőn látta, hogy egy nehéz felhő ereszkedik alá. Odavolt a csodálkozástól, amikor látta, hogy ötven ifjú száll ki belőle, utolsónak Rabbi Chanino. Megölelte, megcsókolta, aztán megkérdezte: „Mit tanultál tíz esztendő alatt?”

De mielőtt Rabbi Chanino válaszolhatott volna, az ifjak hangosan kiáltották:

— Tudja a Tóra legszentebb titkait és a Föld minden nyelvét.

Rabbi Jehüdó meghatottan ölelte meg Chaninót, aztán hazasietett lányához a jó hírrel. A lány boldogan mondott hálát az Urnak, hogy Izráel legnagyobb fia lesz a férje. Fölékesítette házat és mikor Rabbi Chanino belépett a küszöbön, a lány leborult előtte.

Rabbi Chanino lehajolt hozzá gyöngédén és csendesen így szölt a leányhoz:

— Nem vagyok méltó alázatodra. Te voltál kettőnk közül a jobb, a nemesebb! Bocsáss meg! ...

És másnap vígan megtartották menyegzőjüket.

A Talmud mesterei

— Rav Acho —

A III. században élt. Tanításai közül kiemeljük azt, amellyel az ember rossz hajlamát jellemzi. Mislé 16. fejezetében találjuk: „Birczajs Hasém darché is, gum ajvov jaslim itaj — ha I'ten kedveli az ember útjait, ellenségeit is kibékíti vele”. R. Simajn ben Lokis azt mondotta, ez vonatkozik a gonosz hajlamra. Az ember, ha együtt lakik valakivel bizonyos ideig, rendszerint barátságot köt vele és a jézer horá, a bünözö hajlam az emberrel felnö, fiatalságától kiséri öregségig, de azért ha 70 éves korában megragadhatja megteszi: 80 éves korában, akkor is megteszi, azért mondja a szoltáros: „Mi chomajcho muczil ... óni v'evajin migajzaj — ki olyan, mint Te, I'ten, aki megmenti a szegényt attól aki megrabolja”. R. Acho azt mondotta: „A bünözö hajlam a legnagyobb megrabolja az embernek”. (Berésisz Rabbo 54.)

— Rav Acho, Rovo fia —

Rabbi Chijo bar Abo és Rabbi Aszé ültek R. Jajchonon előtt és tanultak, de a mester szundikált. Azt kérdezte R. Chijo a társától: „Mért kövérek a madarak Babiloniában?” Felelte neki: „Jöjj velem a (palesztinai) Azo pusztájába és én majd mutatok neked kövérebbeket”. — Mért ülök meg az ünnepeket Babiloniában olyan nagy örömmel? Mert szegények (és így örülnek, ha van alkalmuk ünnepelni). Miért lehet a pogányoknál kiirthatatlan bünözési hajlamot tapasztalni? — Mert össze-vissza esznek mindent.

Közben fölébred Rabbi Jajchónon és ezt mondja: „Gyerekek, nem mondtam már nektek, hogy amit nem tudtok, arra ne feleljetek?” Erre így szöltak hozzá: Hát magyarázza meg a mester az általunk felvetett kérdéseket! Erre azt mondta: A babiloniai madarak kövérebbek, mert nem mentek góluszbá, a Szentföld pusztulása alkalmából, mint a palesztinai madárvilág, amelyről megvan írva Jirmijohü 9. fejezetében, hogy „az ég madarától az állatvilágig mind mind elvonultak.” — Miért örvendetesek az ünnepek Babiloniában? Mert nem foglaltatnak abba az átokba, amely a Szentföldre vonatott el egyszer: „Meggisztetem minden ujjongását, ünnepét, újholdját, sabboszját.” Miért van undorító bünös hajlam a pogányok egy részében? — Izráel ott állott a Szináj hegyénél, megkapta a kinyilatkoztatást, megszünt az ősbüne, de a pogányok, akiknek nem jutott a kinyilatkoztatásból, megmaradt az ő eredeti durvaságuk. Erre azt kérdezte Rav Acho, Rovo fia, Ráv Asítól:

„Hát mi van a zsidó hitre tértekkel, mi van az ő bünös hajlamukkal? Azt felelte: „Ha ök nem is voltak ott a Szináj hegyénél, de az ő szellemük ott volt és erre vonatkozik Majse Rabénü kijelentése: „Ész aser jesnaj paj, v'ész aser énenü paj, — aki itt van velünk most és aki nincs itt velünk, kössük meg a szövetséget.” (Sabbosz 145.)

— Ráv Acho bar Abo —

A köv. érdekes mondást jegyezzük fel tőle: „Ki állapíthatja meg ennek a zsidó népek a jellemét? Ha kérnek tőlük aranyborjura, adnak; ha kérnek tőlük szentélyépítésre, akkor is adnak”. (Sekólim 2.)

— Rav Acho bar Abo —

Valaki jött és felmutatott egy váltót, amelyen első aláíróként Rovo és másodiknak R. Acho b. Abo szerepelt. Rovo azt mondotta: Ez valóban az én aláírásom, de Rav Acho előtt soha nem írtam alá semmit, hanem hagytam volna, hogy először ő írja alá. Erre az illető fagatni kezdtek és bevallotta, hogy mindkét aláírást hamisította. Azt mondta neki Rovo: Megértem, hogy az enyimet hamisítottad, de hogy tudtad hamisítani az agg Rav Achoét, akinek már reszkető keze van? Az illető bevallotta, hogy rátette kezét egy kötéltre, amely hidkét átvezet a folyó partján s állandóan ingott és ezen hamisította az aláírást.

— Ráv Acho bar Chanino —

A köv. tanítja: Mózes fenyegető ígék hirdetett Izráelnek, Bileám pedig dicséretet, áldást. Tulajdonképen megfordítva kellett volna lennie. De ha Bileám megfeddte volna őket, akkor Izráel mondta volna: „Ellenségem fedd engem”, és ha Mózes dicsérte volna őket, akkor a népek mondották volna: „Az ő barátjuk dicséri őket”. Ezért mondotta az I'ten, jöjjön Mózes, aki szereti őket és feddje őket, jöjjön Bileám, aki gyűlöli őket és dicsérje őket, hogy áldás és feddés világosan kidomborodjék Izráel előtt (Midras Devórim).

A beteglátogatásról azt hirdette: „Aki meglátogat betegét, az elvonja a betegség egy hatvanad részét és ezzel megkönnyebtül a beteg. Erre azt mondotta Abajé Rovonak: Akkor legjobb volna, hogy hatvanan eljőnnének és egészségessé tennék.

BAUMANN HERMANN

Mire azt felelte, hogy ezt úgy kell érteni, hogy az első elveszi a betegségnek hatvanad részét és a többi is éppen ilyen arányban, a megmaradt baj egy hatvanadát. (Nedórim 39.)

R. Jákaiv bar Ide és R. Acho bar Chanino elmélkedtek. Az egyik azt mondotta: „Fájdalmakat lehet olyanokként minősíteni, hogy azokat I'ten szeretetből küldi, ha olyan fájdalmak, amelyek nem akadályozzák az embert a Tóra-tanulásban.” A másik szerint csak akkor minősíthetők I'ten szeretetéből fakadóknak, ha nem akadályozzák az imádkozást. Rabbi Jajchonon mondá: „Minden fájdalom I'ten szeretetének rendelkezése, hogy a szenvedés bünlerovás-számba menjen. (Bróchajsz 5.)

Rajshasónó...

A sófárnak bág a hangja: Életünknek vészharangja. És e hangok száznak, száznak, Körülnéznek, meg-megállnak ... Benéznek a templomokba, Rideg, sivár otthonokba. S azoktól, amiket látnak ... Megborzadnak, meghátrálnak ...!

Templomok ridegek ... A lelkek: szigetek ... A szivek hidegek ... S az imák hiába Kérlek, óh vigyetek Ti szárnyak feljelle, Az Égi Trón elé ...

Mert e szárnyak: ólomszárnyak. Felfelé hiába vágyunk. Rut fertőben elmerülte, Huzza őket vágyak büne ... — S bolyongnak az imák árván, A templomok kupoláján ...

A sófárnak bág a hangja: Életünknek vészharangja ... S mégis egyre várnak, várnak ... Talán az ösök lenn járnak ... Benéznek a templomokba ... Sírün tömött padokba ... Érzik szívünk dobbanását ... Fájó lelkünk sóhajtását ... Kézbe veszik a gyertyákat, Összegyűjtik az imákat ... S nagy titokban — nem is sejtik ... Bő köpenyűk alá rejtik ... S felviszik a magas égbe ... Az Ur számolzu elébe ...

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERESZEK
 Budapest, Király utca 28. Telefon 125-084
 Brilláns, ékszer, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brilláns, arany és ezüst beváltás. — Szombat- és ünnepnap zárva.

HIREK NAPTÁR

Sabbosz Niczovim, Elül 28, V.-VI. Perek Gyertyagyújtás 5.25, szombat kim. 6.25. (Szombat este 4 héten keresztül elmarad „Vihi najám” és „attó kódajs”)

— Vasárnap: Erev Rajshasónó 5699 —

Hétfő-kedd: ראש השנה

„beköszöntése (Bpest): 5.25

„kimenetele „ 6.18

— Szerda: Czajm Gedaljo. —

Sabbosz Süvő, Vajélech, Tisri 6. Gyertyagyújtás 5.10, szombat kim. 6.10.

Kedd (október 4): Erev Jajm-kipur

Szerda: יום הכפורים

Gyertyagyújtás (Bpest): 5.00

„kimenetele „ 6.00

Sabbosz Haazinü, Tisri 13. Gyertyagyújtás 4.55, szombat kim. 5.55.

A Rajshasonó és Jajmkipür alkalmából összes olvasóinknak **כתובה וחתימה טובה**-t kívánunk.

Lapunk legközelebbi száma **מ"ח** mint szükkajsz-ünnepi szám október 7-én jelenik meg. Lap zárta: Erev Jajmkipür délelőtt.

— Huz év után megérkezett az elhunytak vélt feleség. Igen érdekes esetről olvasunk egy varsói lapban. *Milejck* nevű zsidó nőiszabó a háború idejében Moszkvában üzemelt tartott fenn, 1918-ban összekapott a munkásaival, ami miatt menekülnie kellett, otthagya feleségét s azt mondotta neki, hogy likvidálja a gyárat és jöjjön utána Varsóba. Később azt az értesítést kapta, hogy feleségét bebörtönözték, száműzték Szibériába, ahol meghalt. A moszkvai lengyel konzulátus megerősítette ezt a hírt. Erre megházasodott, második házasságából két gyermeke született s most 20 év után visszajött az asszony. Kiderült, hogy tényleg száműzték, de ő megszökött és Kiebben lakott álnéven, ezért nem találta a hatóság és ezért nem is adott életjelt magáról, most azonban megunt a sok szenvedést és eljött. Polgári törvény szerint az asszony helyzete nagyon nehéz, mert hivatalosan megszűnt feleség lenni

Tisztelt vevőinek boldog ujesztendőt

—**t kíván** כתובה וחתימה טובה

Rauchverger

—salgótarjáni szappangyár—

Lelkismerete, ruhája tiszta lesz, ha **MENÓRA** kóser szappant vesz

és távolléte miatt elvesztette állampolgárságát. A vallás szempontjából a *bész-din* fog dönteni, mi történjék, mindenestre korántsem olyan súlyos az eset, mint hogyha megfordítva történt volna: a férj jött volna vissza s az asszony ment volna férjhez.

— Szentföldi eszrogok Budapesten. Mint minden évben az idén is érkeznek Budapestre szentföldi eszrogok, melyeknek behozataláról a jeruzsálemi *R. Jechiel Katan Klein* gondoskodik, a szentföldi orthodox rabbiságnak felügyelete alatt. Megrendelések küldendők a *Mult és Jövő* szerkesztőségébe, Budapest, V., Vadász-u. 11. (Telefon: 111-901.)

— A budapesti Orth. Zsidó Népszal (Wesselényi-utca 13., postacsekk-szám 16.137.) naponta 300 szegényt lát el meleg étellel. Az ünnepekkel járó óriási kiadások folytán az egyesület felkéri a nemesszivü hitestvéreket, hogy az intézmény humánus tevékenységét adományaikkal támogassák. Az egyesület szegényeinek nagyrészt özvegyek, árvák és tönkrement emberek alkotják. A szegények hálalmája búsán visszafizeti az értük hozott áldozatot.

— A balmazújvárosi Tiferesz Bachurim Elül 4-én a megdícsült Reb Neszanele Fried néhai újvárosi főrabbi Jahzeitja alkalmával misnájosszűjmöt rendezett. Tóráigét mondtak Fried Menyhért újvárosi és Fried Ezra tiszaberceli főrabbi, unokája Fried Áron T. B. elnök, továbbá Spitzer Henrik, Friedman Ferenc, König József, König Miklós.

— A bpesti Tiferesz Bachurim Smirász Sabbosz Bizottsága közli, hogy a következő munkaerők nyerhetnek elhelyezést. *Bpesten*: 1 órásság, 1 üveges-, 1 selyemker-, 1 óras tanuló, 1 kifutó 1 német nevelő. *Vidéken*: 4-4 divatárú-üveges-; 2-2 pák-, szabó-, műszerész-, 1-1 rőfös-, cipész-, bádagos-, fűszeres-ség, 1-1 pék-, fűszeres-vegyestanuló, 1 sofför, 1 gyakornok. — *Nők*. *Bpesten*: 1-1 házileány sapkaüzembe, mindenes; felsőruha és varrodába kézi tanuló, háztartásba, gyermek mellé, szakácsnő. *Vidéken*: 1-1 német kisasszony, háztartásba mindenes, szakácsnő, házvezetőnő, okl. tanító, német kisasszony gyermek mellé, főzni tudó leány. Jelentkezni lehet hétköznaponként (Kazinczy-u. 27.) este 7-8 között.

— Egy ismeretlen halott. Győrből írja nekünk az ottani orth. Chevra Kadisa: „E hó 21-én templomunk udvarában hirtelen elhunyt egy átutazó szegény hitsorsos, kit el is temettünk, azonban semmiféle irat nála nem lévén, személyazonossága nem volt megállapítható. Akik az elhunytban esetleg hozzátartozó-jukat sejtik, forduljanak elnökük címére (Gestetner Benő, Győr, Trefort-u. 4), ahonnan kívánatra az elhunytól készített fényképet megkaphatják.”

BPESTI AUT ORTH. IZR. HITKÖZSÉG

1. Eleget tett-e már Pidjon Nefes kötelezettségének?

2. Adjunk a szegények helyett is Pidjon Nefest.

3. Mindenki abban a templomban vagy imaházban rója le a Pidjon Nefest, amelyet látogat.

4. A Pidjon Nefes díjak a templomokban és imaházakban e célra alakított bizottságnak naponta a reggeli és esti imádkozás előtt vagy után befizethetők.

5. A Pidjon Nefes-ben csak azok részesek, akik a kötelező díjakat lefizették, vagy azok, akik mások által megváltattak.

6. Utolsó befiz. etési idő f. é. október hó 3-án este 7 óráig.

7. Pidjon Nefes díj a 30. 963 sz. csekk-számlára is befizethető.

A BPESTI ORTH. IZR. HITKÖZSÉG RABBISÁGA ÉS ELŐLJÁRÓSÁGA

Elegáns gyermekeknek
CHEDVA gyermekruhaszalón
Budapest, Csáky-utca 3. III. 17. Lift.

Viktória Sajt
ÖLBŐ
Lerakat: VII, Nyár-u. 34.
Telefon: 145-104.

FIATALOS! TERMÉSZETES!
POCK
egyike a legjobb hajmunkásoknak
POCK KÁROLY, parókaszpecialista
Budapest, VI, Andrásy-út 19.

— Jeruzsálemből jelentik: A „Hitach-duth Oié Hungária” rendkívüli közgyűlése Alexander Vilmos előterjesztésére egyhangulag megválasztotta dr. Patai Józsefet első dísztagjának és erről egy díszoklevelet állított ki az egész vezetőségnek aláírásával. „Ez a dísztagság — írják — csak csekély hála és nagyrabecsülés kifejezése azokkal a nagy érdemekkel szemben, amelyeket dr. Patai József évtizedek óta kifejt kulturális és közéleti tevékenységével a Szentföld felépítése érdekében általában és a magyar zsidóság érdekében különösen. Tisztelőinek és nagyrabecsülőinek gyülekezete köszönti őt Cien és Jeruzsálem áldásával”.

— Egy ismeretlen halott. Győrből írja nekünk az ottani orth. Chevra Kadisa: „E hó 21-én templomunk udvarában hirtelen elhunyt egy átutazó szegény hitsorsos, kit el is temettünk, azonban semmiféle irat nála nem lévén, személyazonossága nem volt megállapítható. Akik az elhunytban esetleg hozzátartozó-jukat sejtik, forduljanak elnökük címére (Gestetner Benő, Győr, Trefort-u. 4), ahonnan kívánatra az elhunytól készített fényképet megkaphatják.”

כתובה וחתימה טובה ושמחה יום טוב! Boldog ujesztendőt és vig ünnepeket

kizárólag ezulton kívánnak összes rokonaiknak és ismerőseiknek:

Fischer Vilmos rabbi és neje Budapest	Klein Ármin és neje Budapest
Bohrer Simon és családja Budapest	Kornitzer Géza és családja Konyár
Schreiber Sámuel és neje Nyíregyháza	Fuchs Lipót főrabbi és neje Biharkeresztes
Krausz Emil és neje Encs	Pensione Tauber Abbazia
Márkus Lajos majcher-szfórim Bonyhád	Brick Miksa és neje Bonyhád
Gottlieb József és családja Konyár	Berkovits Zoltán és neje Lausanne
Groszberg Jenő és neje Budapest	Özv. Spitzer Simonné és családja Szil.

— Uj héber levelező tanfolyam. A köv. sorokat vettük: Az első héber távtanfolyam sikere, valamint többek felkérésére az első levelező tanfolyammal párhuzamosan egy új héber távtanfolyamot indítunk, mely okt. hó 15-én veszi kezdetét. A tananyag 50 leckében van feldolgozva, a tanulók 10 naponként két lecke kapnak. Az egyes tanórák anyagát utasításokkal, magyarázatokkal a kiejtés és a hangsúlyozás megjelölésével, valamint az előző leckékben közölt feladatok megoldási módjával, sokszorosítva, postán küldjük a tanfolyam résztvevőinek. Egy-egy 8 oldalas lecke papírja, sokszorítási és portóköltsége 14 fillér, vagy finom papíron 20 fillér. A tanfolyamon résztvenni kívánók az első 10 lecke önköltségi árát küldjék be okt. hó 10-ig: Mannheim Mór, Debrecen, 41407 sz. csekk-számláján.

— A nagykováli jesiva f. hó 3-án szombat délután tartotta a befejező ünnepségeket, mely ezutal bucsuztató is volt a növendékek részére. Az ünnepséget Gruber Ferenc (Budapest) a jesiva elnöke nyitotta meg, ki a megboldogult Bródy Emánuel főrabbinak kedvelt tanítványa volt. Megható szavakkal búcsúztatta barátait. Arra kérte őket: tanulással szenteljék meg elhalt mesterük emlékét és büszké lehetnek, hogy tanítványai voltak a nagy Cadiknak. Este m'lave malco-val folytatták az összejövetelt, melyen többek között Lóvi Adolf rabbi a jesiva vezetője, továbbá R. Mendel Rottenberg rabbi is megjelent. Feldheim Jenő (Földes) a jesiva gondnoka megkapán magyarázta az ismert talmudi tételeit: „Al jiftar ódom méhavéraj elo mitajeh dvar halócho... — ne búcsúzzék az ember barátjától, csak halachikus fejtegetéssel, mert ezáltal emlékezik majd reá”. Fejtegetésébe belekapcsolta a megdícsült Mester-

től hallott magyarázatokat is, mely hatást keltve. Felszólalt még Weingarten Ignác (Püspökladány), Krausz Ármin (Nagyecsed).

— Jakob Joél Braun z. I. Pozsonyban elhunyt hosszas betegség után 61 éves korában a szlovákiai Aguda főtitkára és a „Jüdische Presse” régebbi szerkesztője, Jakob Joél Braun. Az orthodox ideológus búgó harcosa volt, előkelő tollal rendelkezett, melyet a szlovenszki orthodoxia javára forgatott és az orthodox érdekek védelmében általában áldásos gyümölcsöket érlelt.

— Szombaton bencoltak a zsidókorházban. Panaszos levelet kaptunk halálessettel kapcsolatban, pontos adatok megjelölésével. Egy orthodox ember elhunyt a pesti izraelita hitközség korházában és tekintet nélkül az elhalt közismerten vallásos életmódjára, felbencolták, még hozzá szombati napon. Meg vagyunk győződve arról, hogy ez a hitközségi vezetőség tudta nélkül történt és az illető korházi alkalmazottnak egyéni akciója, vagy rosszul alkalmazott túlbuzgósága volt. A jövőre nézve azonban a hitközségi előljárásának meg kellene tiltani az ilyen túlkapasokat, már csak azért is, mert sok orthodox beteg látogatja a kórházat, akiknek vallási érzékenységét rendkívül módon sérti az ilyen vallástörvényellenes cselekedet.

„BARBIEN” késnélküli borotválópor
minőségben utólrhetetlen
BARBIEN VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Tel.: 119-564.

Eredeti angol szövet-
különlegességek **Kazár Nándor**
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u. 4. — Szombaton zárva

Jesivákat Támogató Egyesület „Tomché Jesivósz” Győr

— Cselekszámlaszám: 40.530 —

V. kimutatás az 5698. évi „Tomché Jesivósz Sabbosz” eddig befolyt bevételéről.

Győr: templom 118.38, Bészhamidros 75.08, Grosz Dániel imaháza 18.40, Gyárutcai imaház 8.50. Össz. 220.36. (Névsor már kimutatva).

Törökzentmiklós P. 91.50.

Mád 33, Makó orth hitk. I. részl. 72, Makó Machziké Tóra 30, Mándok (hitk. 34.70, Tif. Bach. 8.71 össz.) 43.41, Mátészalka hitk. 28.80, Fisch Ch. rabbi imaháza I. részl. 10, Mezőkeresztes 25.62, Mezőtúr 34.50, Moson 50.

Nádudvar: Jungreis Izrael főrabbi 0.50, Rosenbaum Bernát, Somogyi Pál 5—5, Rosenbaum Ferenc 4, Rosenbaum Aladár, Strauszmann Mór 3—3, Bárány Mór, Bleier Rezső, Frank József, özv. dr. Halász Sándorné, Löwinger Ernő, Mayer Sámuel, Schenk Ignác 2—2, Grünbaum M. 1.50, Altmann B., Elfenbeim S., Friedmann Ö., Dr. Kandel R., Klein F., Kun V., Meisels G., Vas M. 1—1, kisebb ad. 13. Össz. 57.

Nagygyéc: Löwy László 10, Grossmann Salamon, Schwartz Hermann, Weinberger József 4—4, Grossmann E., Fried J., Sámuel I., Schmilovits D. 1.50—1.50, Szróli A. 1, Schmilovits A. 0.50. Össz. 29.50.

Nagyhalász: Zucker Salamon főrabbi —.50, Fried Bertalan 5, Weizmann Test. 1.54, Engel H., Diamant J., Friedmann N., Müller A., Seelfreund M., Seelfreund S, Zipszer Z. 1—1, kisebb ad. 7.68. Össz. 21.72.

Nagyléta: Geiger Sámuel és Endre Vilmos, Gottesmann Salamon és Sándor 6—6, Fohn Gyula, Geiger Mór, Grünmann József és Sándor, Kupfler Hermann, Dr. Meisner Tibor, Mezei Albert, Schwartz Ignác és Pál 2—2, Salamon A., 1.50 Glaser B., Groszmann J., Linczer J., Marton S., Mezei E., Neuwirth N., Spierer S. 1—1, kisebb ad. 9.38, Össz. 43.88.

Nagyrabé: Csillag Benő 3, Csillag Emil 2.70, Róna Testv. 2.50, Löwy József 2.20, Dr. Csillag Imre, Singer Ernő 2—2, Rosenfeld S. 1.90, Tischler Á. 1.30, Marmorstein M., Timár E., Weinberger M. 1—1, kisebb ad. 1.80. Össz. 22.40.

Nemeskér (Ujkér): Abelesz Antal (Kapuvár) 3, Fischer Lajos, Gold Ferenc 2—2, Krausz Testv., Löwenstein S. 1.50—1.50, Gold J., Gold L., Kluger E., Steiner I., Ungár J., Zolschán J., Dr. Zoltán S. 1—1, kisebb ad. 13. Össz.: 30.—

Nógrád: özv. Kohn Zsigmondné 2, Kiszner Á., Sámuel R. 1—1, kisebb ad. 2, Összesen: 6.—

Nyírbéltek: Wieder Béla és Zoltán 3.50, Gottlieb Mór, Klein Herman 3—3,

Fischer Ernő 2, Frieder M. 1.86, Leicht I., 1.54, Amszel M., Frieder D. 1.50—1.50, Braun M. 1.40, kisebb ad. 3.62. Összesen: P 22.92

Nyírlugos: Schiffmann L. főrabbi, Friedmann K. rabbi 0.50—0.50, Schwartz Lipót 3, Berger G., Berger J., Fülöp N., Goldstein J., Guttman M., Löwinger J., Gottdenker F., Gottlieb Zs., Grünbaum F., Reinitz F. 1—1, kisebb ad. 5. Össz.: 19.

Nyírroda, templom: Jungreis Jakab főrabbi 3, Fried Béni 10, Weinstock Béla 4, Czöbel Miklós, Felberbaum Jenő, Fried Géza, Fried Kálmán, Friedmann Ervin, Vitriol Gyula 3—3, Czöbel Zoltán, Fried Adolf, Fried Herman ifj., Friedmann Ábrahám, Klein Béla, Raab Zoltán, Teller Mór, Weinberger József, Weisz Salamon 2—2, Fried L., Fried M., Fried S., Lázár Z. 1.50—1.50, Felberbaum E., Felberbaum S., Fischmann J., id. Fried Henrik, Grosz I., ifj. Kalla J., Klein T., Mandel A., Schwartz Zs., Teller Menyh., Weinberger I., Weinberger M., Weinstock E., Wiesner J. 1—1, kisebb ad. 2, (össz. 75.) Bész Hamidros: Grosz I. 4, Weltmann J. (Fényestanya) 3, Felberbaum I. és veje 2, Neuwirth J. 1.50, Ellbogen M. és fia, Simonovits J. 1.24—1.24. Ábrahám I. 1.12, id. Kalla J., Weinberger M., Weisz I., Wiesner S. 1—1, kisebb ad. 4.24, (össz.: 22.34). Össz.: 97.34

Nyírparasznya: Gerendási A. 1.50, Fischer B., Katz S., Klein J., Kuhn A., Schwartz F., Weisz H., Weisz I. 1—1, kisebb ad. 1.50 Össz. 10.—

Nagyecsed I. részlet 30.

Nagykálló templom eddig beérk. 21.84. Napkor 10.12.

Nyírbátor orth. (templom 147.90, klauz 43.10.) Össz. 191.—

Nyírcsaholy 12.54. Nyírkércs 3.50, Nyírmihálydi 7, Nyírtass 17.40, Nyírvasvári 10.—

Nyíregyháza orth. I. részl. 35. Leifer rabbi imaháza 8.—

Ócsöd 3, Olaszliszka 6.80, Ónod 27.60, Ór 10.80.

Pácín: Edlisz Herman és fia 3, Friedmann József és fia 2.50, Engelmann D. 1.50, Edlisz S., Glancz L., Klein V., Roth J. 1—1, kisebb ad. 0.86 Össz. 11.86

Pásztó: Müller Sámuel főrabbi 1, Wohl Sándor 10, Ábrahám Béla, Ábrahám Izidor, Deák Ernő, Fischer Adolf, Grünfeld Béla, Grünfeld Jenő, Himler Mór, Pozsonyi Fülöp 3—3, Braun Pál, Fischer Sándor, Grünfeld Miksa, Himler Kálmán, Jungreis Miklós, Mehrel Zoltán, Wohl Izidor 2—2, Pozsonyi J. 1.50, Braun M., Bleier J., Fried A., Heller Á., Dr. József I., Hertz A., Herczeg Á., Hochhauser I., Löwinger S., Mannheim J., Mátrai S., Rosenthal A., Sebestyén G., Schück A., Schwartz A., Schwartz J., Stahlberg J., Wohl Gy., Wohl H. 1—1, kisebb ad. 5.12 (Össz. 73.62). Tif. Bachurim: Pozsonyi L. 2, Ábrahám E., Bra-

jer M., Günsberger A., Grünfeld F., Grünfeld M., Grünfeld R., Salzman M. 1—1, kisebb ad. 1.40, (össz. 10.40) Pásztó összesen: 84.02.

Pésterzsébet orth. Imaegylet: Rézműves V. rabbi 1. Dr. Mann L. 5, Rottmann S. 3, Adler V., Bleier Bernát, Fleischmann B., Stern Zoltán, Weisz Sámuel 2—2, Fonyódi M., Klein M., Kohn M. 1—1, Kisebb ad. 3.40. Össz. 25.40.

Pestszentlőrinc: Schück Miklós főrabbi 1, Teuffel Tibor 5, Eisdorfer Jenő 3, Dr. Steiner Dezső 2, Merbl Mór, Rosenzweig E., Szöke B. 1—1. Össz. 14.

Pétervárosa: Reinitz Sámuel főrabbi 1.50, Ullmer Vilmos 2.30, Löwy B., Szinai L. 1—1, kisebb ad. 1. Össz. 6.80.

Pusztadobos: (eddig befolyt:) Glückmann Jakab 4, Antal 2, Blau E., Weinberger L. 1.50—1.50, Ackermann E., Friedmann H., Glückmann Á., Lebovits B., Schnitzler S., Schwartz V., Weisz J. 1—1, kisebb ad. 3.10 Össz. 19.10.

Paks 45, Penyige 9.44, Pestszenterzsébet kongr. hitk. 40, Kossuthfalva pusztatelepi körzeti templom 34.90, Pestszentlőrinc (kongr.) 22, Pincehely 6.20, Pocsaj 7, Porcsalma 14.60, Pósa 10, Pusztadobos I. részl. 16, Putnok 53.50, Püspökladány I. részl. 45.

Rábahídvég: Deutsch N. rabbi, 1.10, Schwartz Adolf 2.50, Politzer Sándor 2, Deutsch M. 1. Össz. 6.60.

Recsk: Grünhut J. 5, Stern M. 3, Dr. Horn A. 2.50, Barok M., Czeisler A., Dr. Horn L., Pauncz J. 2—2, Cziegler Z., Farkas J., Fried M., Izsák M. 1—1, kisebb ad. 5.70. Össz. 28.20.

Ricsé (templom): Fischer Jenő 6, Kleinbart Bernát 5, Billitzer Sándor, Löwenkopf Mór 2—2, Friedmann B., Friedmann M., Grünfeld H., Löwenkopf A. S., Löwenkopf D., Perlstein H., Sorger I., ifj. Zucker I. 1-1, kisebb ad. 11.26, (össz. 34.26) Löwenkopf Jenő imaháza: Löwenkopf Jenő 10., Löwenkopf Adolf 2, Schwartz L. 1, kisebb ad. 3.80. (össz. 16.80.) Ricsé össz. 51.06.

Rajka 31.70, Rozsály 6.64, Rudabánya 34.60.

Sajóecseg: Brandspiegel Dezső, Druker Adolf 2—2, kisebb ad. 1. Össz. 5.

Sárospatak Bészhamidros: Szoffer Salamon 5, Krausz László, Szoffer Mór 4—4, Salamon Jakab 3, Birnbaum Sámuel, Edlisz Herman, Feldmann Sándor, Kohn Hermann, Weisz Albert 2—2, Prager M. 1.50, Dancziger Z., Friedländer S., Friedmann M., Grünfeld Ch. L., Müller (Kassa), Schlesinger F., Stendig S., Weinstock I. 1—1, kisebb ad. 4.50. Össz. 40.

Somlósólyos: Löwy Elemér 5, Buchinger Ödön, Deutsch Miksa, Weisz József 3—3, Handler József 2, Blumenthal S., Herskovits N., Kosztolitz N. 1—1, kisebb ad. 1. Össz. 20.

Sajószöged 2.25,

A „Remó” és a püspök

Történeti elbeszélés. — Irta: Guttman József, Torna 1

A XVI. század közepén történt, hogy Lengyelország királyi székvárosában Krakkóban elhunyt a főrabbi és a hitközség új rabbiválasztásra gyűlekezett.

Krakkó akkoriban nemcsak Lengyelország fővárosa, a lengyel királyok székhelye volt, hanem mint az ország legelső és legnagyobb zsidó hitközsége is nagy szerepet játszott. A hitközség tagjai javarészt vallásos és talmudtudós, előkelő- és jótékony emberek voltak, úgy hogy Krakkó a „tökéletes város” képét adta, melyben gazdagság, előkelőség, Tóra és világi tudomány mintaszerű harmóniában egyesült.

Magától értetődik, hogy Krakkó főabbija csak a legnagyobb gaon lehetett, de ezenkívül még előkelő és gazdag is, hogy az egész hitközség előtt tekintélye legyen.

Mert a krakkói főrabbinak nagy szerepe volt a királynál is, gyakrabban hívták meg az uralkodó asztalához hol alkalma volt a királyi püspökkel érintkezni és vele hitvitába bocsátkozni... A hitvitáknak akkoriban nem az a céljuk, hogy a zsidókat megnyerjék a kereszténységnek, mivel Lengyelországban akkor nagy vallási tolerancia uralkodott, ellenben a hitviták által akartak meggyőződni arról, vajjon Krakkó főabbija valóban olyan nagy tudós-e és megérdemli-e azt a nagy tiszteletet, amellyel országszerte övezik.

Nehéz feladat hárult tehát a hitk. előjárására, egy új rabbi választásával. Az ország minden részéből, sőt annak határain túlról is jelentkeztek rabbijelöltek és mindegyikről információt kellett beszerezni, vajjon megfelelnek-e a kívánt feltételeknek, csak ezek után került sor a legjobbnak kiválasztására. Gyakori gyűlések és tanácskozások váltak szükségessé és bizony sok időt vett igénybe, amíg új rabbi választottak.

Ezuttal is már ötödször gyűlésezett az előjáróság, de döntésre még mindig nem került sor.

A jelöltek között volt *Reb Majse Iszerles*, aki az összes feltételeknek megfelelt; nagy gaon, művelt, előkelő származású, dúsgazdag és jótékonyagárol híres ember, aki senkitől sem félt, hatalmas szónok, imponáló megjelenés. Vagyis a legjobb, amit csak találhatnak... Egyedüli hibája, hogy még nagyon fiatal, alig 20 éves. hogyan lehet Krakkó rabbiszékét egy ilyen ifjúval betölteni? És mit szól majd hozzá a püspök?

Az előjáróság nagy dilemma előtt állt, felvenni őt rabbinak, nehéz dolog, a püspököt megharagítják ezáltal, viszont lemondani sem könnyű, mert nem oly hamar fognak ilyen megfelelőt találni.

A gyűlésen különféle vélemények hangzottak, néhányan úgy vélték, várni kell pár évig, míg az ifjú megféri a püspököt, amikor a püspök előtt idősebbnek fogják mondani... A rabbiszék addig üresen is maradhat, minthogy van a városban elég dajon, akik a rabbi helyettesíthetik. Mások viszont ellenzik ezt, mert nem szabad a püspököt félrevezetni, hátha megtudja az igazat, mikor aztán nagy szégyene lesz a hitközségnek, mely örökre elveszti a püspök bizalmát. Hosszú vita után úgy döntöttek, hogy felveszik az ifjú Reb Majset; ami viszont a püspököt illeti, elhatározták, hogy menesztenek hozzá küldöttséget, mely megmagyarázza neki, milyen nagy ember Reb Majse és ha még fiatal is méltó arra, hogy betöltsé a krakkói rabbiszékét... És majd megfogják hallani, mi a véleménye.

Kiválasztottak tehát 5 előkelő férfit, kiket delegátusokként küldtek a püspökhöz. Ez nagyon barátságosan fogadta a delegációt. Erdelődött náluk az összes hitközségi ügyek iránt; részletesen tájékoztatta magát mindenről... A küldöttség tagjai végre előadták jövetelük célját és nem győzték eléggé dicserni a megválasztandó rabbi Reb Majse Iszerlest, gazdagságát, előkelőségét. Ecsetelték bölcsességét, úgy a Tóra, mint a világi tudományokban. A püspök nagy érdeklődéssel hallgatta őket és kérdezte, vajjon az illető volt-e már valahol rabbi-

állásban és szerzett-e már műveket...? De még mielőtt a delegáció informálta volna őt arról, hogy Reb Majse még nagyon fiatal és kikérte volna véleményét róla, a királytól küldönc érkezett, miszerint a felség sürgősen hivatja a püspököt... Az egyházfő tehát kénytelen volt befejezni az értekezést és csupán ennyit mondott:

— *Tehát jó, én beleegyezem és örvendek, hogy Krakkó ilyen híres rabbit fog kapni!*

Most azonban még nagyobb zavarba jött a hitközség. Ezek után már csakugyan meg kell választani Reb Majset, nehogy a püspököt megsértsek, hiszen ő már beleegyezését is adta hozzá. Mi lesz azonban, ha a püspök meglátja az új rabbit, hogy az tulajdonképpen még gyerek? A hitközség vezetői tehát újabb tanácsülésre gyűltek egybe, melyre meghívták a dajonokat is, akik azt tanácsolták, hogy írják meg az egész esetet Reb Majse Iszerlesnek és ő döntsön saját belátása szerint. Így is történt.

Reb Majse Iszerles krakkói születésű volt. Atyja nagyon gazdag ember lévén a *Remó*-templomot, mely még ma is fennáll Krakkóban, ő építette, később aztán fia nevével nevezték el. Atyja őt nagy embernek akarta nevelni és ezért Lublinba Reb Solajm Sachne jesivájába küldte. *Reb Solajm Sachne*, aki korának legnagyobb gaonja volt, hamar felismerte a kis Majse kiváló képességét, pár évig nála tanult és midőn látta, hogy nagy ember lesz belőle, hozzá adta leányát feleségül, majd megígérte neki, hogy ő fogja örökölni a rabbiszéket. Házassága azonban nem volt szerencsés, rövidesen özvegyen maradt, így aztán kellemetlen volt számára Lublinban maradni és más városban keresett rabbiállást. Legszívesebben azonban, szülővárosába Krakkóba szeretett volna jutni. Midőn hallotta, hogy Krakkó rabbit keres ajánlkozott oda és a hitközség megválasztotta őt. És amint megkapta az előjáróságtól a levelet, a püspököt illetően, azt válaszolta, hogy elfogadja az állást és a püspök majd meggyőződik róla, hogy méltó az állásra ha még fiatal is hozzá... A hitközség ezután már nem tehetett egyebet, mint elküldeni neki a rabbidiplomát és kérni őt, foglalja el helyét minél hamarabb. És midőn a hitközség azt a hírt kapta tőle, hogy útra indult és bizonyos napon meg fog érkezni, nyomban értesítették erről a püspököt. Ez az értesítés már azért is volt fontos, mert Krakkóban az a szokás divott, hogy a püspök saját diszhintáját szokta kiküldeni és egy pap által fogadtatja az új főrabbit.

A nagy nap, melyen az új rabbinak érkeznie kellett, elérkezett. Már korán reggel talpon volt Krakkó apraja-nagyja, a közönség sorfalat állt a Visztula folyó hídjánál, hol az új rabbit várták. A zsidók akkoriban Krakkóban külön városrészben, a Kázmér-negyedben laktak, melyet Nagy Kázmér király jelölt ki részükre a Visztulánál. Ott külön politikai életet éltek, saját tanácsházuk volt, saját hivatalnokai karral és a legszélesebb autonómiát élvezték közigazgatásukban. A Kázmér-negyed védőfallal volt körülvéve, mely elválasztotta a város többi részétől; a zsidók ott teljesen szabadon és függetlenül élhettek.

A közönség előbb az előfutárokat várta, akiket előre küldtek a rabbi fogadására, hogy hírül hozzák a rabbi érkezését. Dél felé mutatkoztak végre az előhírnökök, paripákon lovagolva és egy zászlót lobogtatva. Ekkor az előjáróság értesítette a püspököt a rabbi érkezéséről és a püspök elébe küldte hintóját egy kanonokkal, aki a rabbit az ő nevében üdvözlje. Midőn a rabbi kocsija feltűnt a hidnál, a zsidók lelkes éljenzésben törtek ki és a zene szebbnél-szebb dalokat kezdett játszani. A kanonok csak ámult és bámult, mi történik itt és nem akarta hinni, hogy ez az ifjú legyen az új rabbi, Krakkó főabbija... Ott maradt és várt, amíg megmutatják, melyik az igazi rabbi, mert úgy számított, hogy ez csak az ő fia... Szokás szerint a kanonok szokta üdvözölni az új rabbit és elkísérni a püspök hintájához. Most az egész közönség vár, de a kanonok meg sem mozdul... (Folyt. köv.)

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Kohn Klári Zenta, Lipschütz Andor Szombathely jegyesek. (M. k. é. h.)

Hoffmann Cívus Szombathely, Basch Menuse Miskolc jegyesek.

Friedmann Etelka-Judit Halmaj és Schindelheim Adolf Gyöngyös jegyesek.

(A gyöngyösi Tif. Bach. szívélyesen gratulál volt elnökének.)

משה וועלץ — רחל סאללאק
ביראמעסט זענט א מארשים

Brieger József álmosdi kereskedő fényes keretben ünnepelte fiának Chájim Hersnek barmicvádját. Elmés charifuszt és szép magiduszt mondott.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETTNER IMRE**, Ujpest, Hajnal-u. 11. Budapesti telefon 495-119. Ékszertőzsdetág.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: **Streicher Béla**, Teréz körút 31. Telefon: 310-379. Szombaton zárva.

MODERN GYERMEKKOCSIK nagy választékban: **Friedmann Lázár**, Epest, VIII., Dobozi-u. 7. Telefon: 135-571.

PARÓKÁT legszebb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, ondulólást olcsón vállal
HEISZ JENŐNÉ parókaészítő és női fodrász, Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

Institut Dr. M. Ascher, Bex-Les-Bains (Fr. Schweiz). Gegründet 1905. Separate Abteilung für Knaben und Mädchen. Idealer Luftkurort. Englisch, französisch, deutsch etc. **STRENG RELIGIÖSE ORTH. ERZIEHUNG. Handelswissenschaftliche, ew. landwirtschaftliche Ausbildung. Eigene Farm. Bescheidener Pensionspreis. Verlangen Sie Prospekt.**

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Allás- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyekben is.

JÓ HÁZBÓL való megbízható orth. le- ányt vagy asszonyt, háztartási alkalmazottak azonnala felveszek. Kiss Izrael, Tornyospálca.

SASZ, Rif, mindenféle szfórim: Baum Tibor, Miskolc Kazinczy-u. 1.

VOLT BÓCHER bármilyen szakmában elhelyezkedne teljes ellátással. Róth Sátoraljauhely, Jusstuzs-u. 16.

BÖRSZAKMÁBAN jártas, 30 éves, jesivát végzett fiatalember benősülne. „5699” jelige.

DISZKRÉT sadchen csakis jobb orth. körökben a néhai makói gaon fia: Kornfeld A. Dávid, Bp. Kazinczy-u. 6a.

NÖSÜLNE Olaszországban önálló fogorvos (magyar), Amerikába juttatással. Katz hittanár, *Kaposvár*.

AZONNALI belépésre keresek szakkép- zett fűszerkereskedősegédet, fizetés és teljes ellátás mellett. Jesivát vég- zett előnyben. Rubin Jakob, Hajdubö- szörmény.

BÓCHEREK részére, *gemóre-tajszefesz, Sülehon Orvich és műsor* intenzív tanítására, jesivát nyitok. A növendé- keknek kívánatra elsőrendű koszt- és kvártért is adok jutányosan. Szülők, kik gyermekeik *tachliszára* súlyt helyeznek, forduljanak hozzám: Tiszte- lettel: *Sólem Halpert*. Cím: Halpert Salamon, *Ujpest, Klauzál-u. 16.*

SALGÓ-karamella vezet

belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg! Az egyedüli orth. kóser tejkaramella. Darabja 2 fillér. Mindenütt kapható.

SALGÓ

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával és Talmud- Tórával kapcsolatos orth. fiuinternátus Vácon

Prospektust küld:

HERSCH IZR. INTERNÁTUS, VÁC.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Modern épületben a legkényesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családi és val- láserköltés nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás. — Prospektus.

HIRSCHFELD LEÁNYINTERNÁTUS, VÁC.

SZAKÁCSNÉT keresek háromtagú családomhoz október 15-re. Cseléd van. Vallásos, teljesen perfekt szakácsnők ajánlkozzanak. Lipschütz Vilmos, Szombathely.

ÁLLÁSTALAN okleveles tanítók, tanító- nők, tanárok szerény díjazásért, eset- leg természetbeni ellátásért vállalkák elemi és középiskolások korrepetálását valamint egyes tárgyak tanítását. Orsz. Izr. Tanítóegyesület titkársága, Bp., Wesselényi-u. 44. (Tel. 144-085)

Jeligés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

MAGYAR levelezőt keresünk, *bóchür jó- ré somájim úbdál midajsz tajvajsz.*

Héberül is levelezők előnyben. Sajátke- züleg írt pályázatok igény megjelölésé- vel küldendők. *Tomché Jesivósz, Győr.*

BELVÁROSI nőiruhaszalonomat meg- osztanám szombattartó rokonszakma- belivel. Ugyanott tanulóleány felvéte- tik. Telefon: 184-114.

NÉMET emigráns órákat adna németből, franciából, angolból. Egy óra egy pen- gő. Árvai György címén, Bpest, V., Erzsébet-tér 8. II. em.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

MEGJELENT az *Izraelita Családi Nap- tár* új évfolyama, az 5699. zsinagógai évre. Kapható: *Fábión Ferenc* izr. hit- községi főjegyzőnél, *Debrecen*. (P 1.20)

FIÁFGAL házass. *talmidchóhom jóré so- májim* bármilyen állást keres. (Sa- mesz, mikvekezelő, inkasszáns stb.) Jelige: „Esetleg lelépéssel.”

SZLICHESZ-cédulák szép kivitelben ol- csó árban: *Schwarz-nyomda, Kun- szentmiklós*. (Kívánatra mintát küld.) BÉSZ JÁKOB-tanítónó elhelyezkedést találhatna Nyíregyházán. Érdeklődők írjanak *Schreiber Sámuel*hez, *Nyír- egyháza, Károlyi-tér 8.*

ÜDÜLÉS *Zugligetben*, modern elsőran- gú helyen, penziószerű orth. ellátás. Ünnepekre előjegyzés. *Schiffer, I., Árnys-út 10.* (Telefon: 164-838.)

KÖZÉPISKOLAI tanerőt keresek V.— VII. gimnáziumi magántanuló leányok taníttatására. Fizetési igénnyel ellá- tott ajánlatot kérek. *Kaufmann Nán- dor, Csenger.*

Farkasvölgy

orth. kóser penzió a Svábhegy déli lejtőjén
Torbágyi-út 110. sz. Tel.: 165-275.
Tulajdonos: **KRAUSZ MÓR**.
(59-es villamos). Minden szoba külön terrasszal, folyóvízzel. Elismert ki- tűnő konyha, polgári árák.
Grosz J. József budai orth. főrabbi felügyelete alatt.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-233-08. Csekk számla: 50.791.
Tegész évre 20 pengő. Külföldre P 25

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Uj béke hajnalhasadásán

Irta: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orth. hitközség elnöke

Még lelkünkben cseng a kiengesztelődés ünnepének szent biztatása, amelyet Rabbi Akiba a következőképpen öltött szavakba: אשיכם ישראל לפני מי אתם משהרין ומי משהר אתכם שיששים שונאמר ווקרתי עליכם מים פהורים וטרתה ואומר מקוה ישראל ה' מה מקוה משהר את השמים אף הקביה משהר את ישראל

Üdv nektek, Izrael fiai, ki előtt tisztultok meg és ki tisztít meg benneteket, az égi Atyátok, mert meg van írva: „És öntök rátok tiszta vizet és megtisztultok”, továbbá meg van írva: „Izrael reménye, megtisztítója az Örökkévaló”, ha benne reménykedünk és visszatérünk az ő utjára, akkor lelkünknek jut az erkölcsi megújulás. Még Jajmkipúr szent- ségének hatása alatt állunk és már fel- lélnk hangzik az előírás Szükkajsz ünne- pére: . . . ושמתח לפני ד' אלקיכם . . . „Örvendeztetek az Örökkévaló előtt”.

Szükkajsz ünnepén örömmel gondo- lunk arra, hogy a Mindenható Izraélt pusztai vándorlása alatt sátrakban lakta, azaz, az oltalom felhővel meg- óvta, ezért lakozunk mi is sátrakban az ünnepen. Visszagondolunk a multa, ami- kor a Szentföldön szorgalmasan, verej- tékezve művelték elődeink a földet, a be- takarítás ünnepére Szükkajszra fölza- rándokoltak a szentélybe és ünnepi kör- menetet tartottak, kezükben volt a pál- maágból, mirtusból, fűzfából kötött csokor és az eszrog, hálát adtak I'tennek, aki megáldotta a szorgalmas kezek mun- káját, aki a szentföldi humusnak esőt juttatott és hét napon át körüljárták fűzfacsomóval (aróv) a kezükben az oltárt, s könyörögtek új áldásért. Az erre való emlékezésül mi is lengetjük a lülo- vot, körüljárjuk a templomi emelvényt és fölhangzik a Hajsánó (Ó, segits”) refrainszerű könyörgése, fohászokunk I'tenhez, hogy tekintsen le ránk kegye- lemme.

De vajjon mi lehet a mai nehéz idő- ben az előirt örömmek tartalma? Ennek

megértésére ragadjuk ki azt a négy szót, amelyet az egyik napi körmenet alkalmából hangsúlyozunk, amikor kérjük I'tent, hogy legyen irgalommal Izrael iránt, amely *דמתה לתמר* „bolygó és félredobott, hasonló a pál- mához”. Két sokat mondó négy szó ez. Az első kettő jelzi utólríhetetlen rövid- séggel Izrael helyzetét a jelenben sok- helyütt a világon, a másik két szó a jel- legét a multban, kötelességét a jelenben, reményét a jövőre.

Kell-e manapság magyaroznunk bő- vebben, mit jelent Izraellel kapcsolat- ban ez a szó „bolygó és félretaszit- tott”? Az utóbbi esztendőben hittestvé- reinket ért sorscsapások számos ország- ban, új és új magyarázatot fűztek e szavakhoz. Bebizonyosodott, hogy a köz- pépki üldözése nem változtak meg, csak formát változtattak és kegyetle- nebbekké lettek. Az ilyen esetre imádko- zik a zsolotárköltő:

נגוד כל תאוה ואנחתי מקי לא נחורה „Uram, előttem van az én vágyakozásom, zokszavam nem rejtett Te előtted”. Ebben a sóhajban ez is foglaltatik: Te, Uram ismered az én bűnömöt, vétkeim- et, amelyek a földi „vágyakból” fakad- nak, amelyek meggátolják az embert a jó megtevésétől, de Te tudod azt is, hogy mennyi zokogást okoz a szenvedés, amely miatt nem tudunk Téged szolgál- ni . . . Ez a gondolat rejlik a Kol Nidré- este felhangzó fohászában is:

הם קשינו וקה סנינו מקי „Hallgassd el a vádlót és vedd a vé- dőt helyébe”. A vád, az a sok eltévelyed- és, amely itéletnapján vádolva tanus- kodik ellenünk, de a mi védőnk (szané- gajr) az a nehéz helyzet (m'kajmaj), amelybe jutottunk és ezt hadd fogadja el I'ten a mi védelmünkre.

Szükkajsz ünnepén azonban arra gon- dolunk, hogy igaz: bolyongók és félre- taszítottak Izrael fiai egyes országok- ban, ez lesújtana minket, de viszont

emeljen föl bennünket az a tudat, hogy „Izrael mindenkor hasonlított a pálmá- hoz”. Megvalósult nála az a közmon- dás: teher alatt nő a pálma. Izrael a szenvedéseket mindig megpróbáltatás- nak vette, amelyet meg kell állnia. De milyen erények voltak azok, amelyek lehetővé tették, hogy pálmaként meg- álljon? Bölcsainknak evvel kapcsolatban van egynéhány irányító megjegyzése.

Bölcsaink egy mondanása szerint a lülov emlékeztet Izraélre, mert, mint a pál- maág egyenesen fölfelé mutat, oly egy- irányú Izrael érzése, szívének tobbára- sa, fölfelé, I'tenhez.

A bitochajn, az I'tenbe vetett bizalom mindenkor jellemezte közösségünket. Ha vándorolnia kellett, ha bolyongás jutott osztályrészeül, akkor úgy érezte:

אשכנח באחרית יום גם שם ידך תנחני „Ha laknom is kell a tengerentúlon, ott is vezetsz Te engem és ott is oltalmaz a Te kezéd”.

Sir Hasirim-ben zengi a bölcs király

אעלה בחמר „Felszálok a pálmára”. A midras böl- csei (Jalküt Simajni) ennek a kitételnek allegórikus értelmezésében azt mondják: „Ez vonatkozik Chananjo, Misoél és Azarjóra, akik tüzkemencében is a pál- maághoz hasonlóan fölfelé tekintettek és életüket adták I'ten egyetlen volt- táért”. Ebben a tekintetben Izrael az ő követőjük volt. Tudott áldozni, tudott önfeláldozó lenni, amint azt az említett „hajsánó” ima a továbbiakban oly meg- hatóan kifejezi:

ההרונה עליך ונחשבת כצאן טובה ורויה בין מעטיה הנוקה ודבוקה בך „Aki odaadja életét Miattad és levágás- ra szánt juhnyájként tekintetik, szét- szórva a népek között is Hozzád ra- gaszkodik . . .”

De nemcsak passzív szenvedésben, vér- tanui türelemben állta meg a helyét Iz- ráel, hanem pozitív, jó cselekedetekben, áldást termő ténykedésben is.